UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

17 päivänä tammikuuta 2013*

Erioikeudet ja vapaudet — Euroopan parlamentin jäsen — Parlamentaarisen koskemattomuuden pidättämistä koskeva päätös — Toiminta, joka ei liity edustajan tehtäviin — Parlamentaarisen koskemattomuuden pidättämistä koskeva menettely — Päätös olla puolustamatta erioikeuksia ja koskemattomuutta — Oikeussuojan tarpeen lakkaaminen — Lausunnon antamisen raukeaminen

Yhdistetyissä asioissa T-346/11 ja T-347/11,

Bruno Gollnisch, kotipaikka Limonest (Ranska), edustajanaan asianajaja G. Dubois,

kantajana,

vastaan

Euroopan parlamentti, asiamiehinään R. Passos, D. Moore ja K. Zejdová,

vastaajana,

vastaan

jossa unionin yleistä tuomioistuinta vaaditaan yhtäältä kumoamaan kantajan parlamentaarisen koskemattomuuden pidättämisestä 10.5.2011 tehty parlamentin päätös ja korvaamaan kantajalle tämän vuoksi aiheutunut vahinko, ja toisaalta kumoamaan kantajan parlamentaarisen koskemattomuuden puolustamatta jättämisestä 10.5.2011 tehty parlamentin päätös ja korvaamaan kantajalle tämän vuoksi aiheutunut vahinko,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Azizi sekä tuomarit S. Frimodt Nielsen (esittelevä tuomari) ja M. Kancheva,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Kristensen,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 10.7.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Erioikeuksista ja vapauksista tehty pöytäkirja

1 Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan nro 7 (EUVL 2010, C 38, s. 266; jäljempänä pöytäkirja) 8 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Euroopan parlamentin jäseniä ei voida alistaa tutkittavaksi, pidättää tai haastaa oikeuteen heidän tehtäviään hoitaessaan ilmaisemiensa mielipiteiden tai äänestystensä perusteella.”

2 Pöytäkirjan 9 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Euroopan parlamentin istuntojen ajan sen jäsenillä on

a) oman valtionsa alueella kansanedustajille myönnetty koskemattomuus;

b) toisen jäsenvaltion alueella vapaudenriistoa koskeva koskemattomuus sekä lainkäytöllinen koskemattomuus.

Koskemattomuus koskee jäseniä myös silloin kun he matkustavat Euroopan parlamentin istuntoihin tai palaavat niistä.

Koskemattomuuteen ei voida vedota silloin, kun jäsen tavataan itse teosta, eikä se estä Euroopan parlamenttia käyttämästä oikeuttaan pidättää koskemattomuuden yhden jäsenen osalta.”

Parlamentin työjärjestys

3 Euroopan parlamentin työjärjestyksen, jota on muutettu useita kertoja, sellaisena kuin se oli voimassa maaliskuussa 2011 (EUVL L 116, s. 1, jäljempänä työjärjestys), ja jota ajallisesti sovelletaan tässä asiassa, 3 artiklan 6 kohdan toisessa alakohdassa määrätään seuraavaa:

”Kun jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset käynnistävät menettelyn, joka saattaa johtaa siihen, että jäsen menettää edustajantoimensa, puhemies pyytää näitä tiedottamaan säännöllisesti menettelyn etenemisestä. Hän välittää tiedot [valtakirjojen tarkastuksesta vastaavalle valiokunnalle], jonka ehdotuksesta parlamentti voi tehdä päätöksensä.”

4 Työjärjestyksen 5 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Jäsenet nauttivat erioikeuksia ja vapauksia [pöytäkirjan] mukaisesti.”

5 Työjärjestyksen 6 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Erioikeuksia ja vapauksia koskevaa toimivaltaa käyttäessään parlamentti pyrkii ensisijaisesti säilyttämään täysivaltaisuutensa demokraattisena lainsäädäntöelimenä ja varmistamaan jäsentensä riippumattomuuden heidän hoitaessaan tehtäviänsä.

2. Jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen puhemiehelle osoittamasta, jäsenen parlamentaarisen koskemattomuuden pidättämistä koskevasta pyynnöstä ilmoitetaan täysistunnossa, ja pyyntö lähetetään käsiteltäväksi asiasta vastaavaan valiokuntaan.

3. Jäsenen tai entisen jäsenen puhemiehelle osoittamasta, koskemattomuuden ja erioikeuksien puolustamista koskevasta pyynnöstä ilmoitetaan täysistunnossa, ja pyyntö lähetetään käsiteltäväksi asiasta vastaavaan valiokuntaan.

– –

4. Jos jäsen on pidätetty tai jos hänen liikkumisvapauttaan on rajoitettu siten, että hänen erioikeuksiaan ja vapauksiaan on ilmeisesti loukattu, puhemies voi asiasta vastaavan valiokunnan puheenjohtajaa ja esittelijää kuultuaan käynnistää kiireellisenä asiana aloitteen kyseisen jäsenen erioikeuksien ja vapauksien vahvistamiseksi. Puhemies ilmoittaa aloitteesta valiokunnalle ja täysistunnolle.”

6 Työjärjestyksen 7 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Asiasta vastaava valiokunta käsittelee koskemattomuuden pidättämistä sekä koskemattomuuden ja erioikeuksien puolustamista koskevat pyynnöt viipymättä niiden jättämisjärjestyksessä.

2. Valiokunta antaa perustellun päätösehdotuksen, jossa on suositus koskemattomuuden pidättämistä koskevan pyynnön tai koskemattomuuden ja erioikeuksien puolustamista koskevan pyynnön hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

3. Valiokunta voi pyytää asianomaiselta viranomaiselta ne lisätiedot tai selvitykset, jotka valiokunta katsoo tarpeellisiksi voidakseen muodostaa mielipiteensä koskemattomuuden pidättämisestä tai puolustamisesta. Jäsenelle annetaan tilaisuus tulla kuulluksi. Hänellä on oikeus esittää kaikki tässä yhteydessä aiheellisiksi katsomansa asiakirjat tai muut kirjalliset todisteet. Toinen jäsen voi toimia hänen edustajanaan.

– –

6. Erioikeuden tai vapauden puolustamista koskevissa tapauksissa valiokunta toteaa, muodostavatko olosuhteet hallinnollisen tai muun esteen parlamentin kokouspaikkaan matkustavien tai sieltä palaavien jäsenten vapaalle liikkumiselle, mielipiteen ilmaisemiselle tai äänestyskäyttäytymiselle heidän hoitaessaan edustajantoimeensa kuuluvia tehtäviä tai kuuluvatko kyseiset olosuhteet [pöytäkirjan] 9 artiklassa tarkoitettuihin asioihin, jotka eivät kuulu kansallisen oikeuden alaan, ja tekee ehdotuksen, jossa kehotetaan asianomaista viranomaista tekemään tarvittavat johtopäätökset.

7. Valiokunta voi antaa perustellun lausunnon kyseisen viranomaisen toimivallasta asiassa ja pyynnön käsiteltäväksi ottamisesta, mutta se ei missään tapauksessa ilmaise kantaansa jäsenen syyllisyyteen tai syyttömyyteen eikä siihen, oikeuttavatko lausumat tai teot, joihin jäsenen väitetään syyllistyneen, syytteeseen asettamisen, vaikka valiokunta pyyntöä käsitellessään saisi yksityiskohtaista tietoa tapaukseen liittyvistä tosiasioista.

8. Valiokunnan mietintö otetaan sen käsiteltäväksi jättämistä seuraavan ensimmäisen täysistunnon esityslistan alkuun. Päätösehdotusta tai päätösehdotuksia koskevia tarkistuksia ei oteta käsiteltäväksi.

Keskustelu rajoittuu koskemattomuuden pidättämistä tai säilyttämistä taikka erioikeuden tai vapauden puolustamista koskevia ehdotuksia puoltaviin ja niitä vastaan esitettyihin perusteisiin.

Jäsen, jonka erioikeudet tai vapaudet ovat käsiteltävänä, ei osallistu keskusteluun, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 151 artiklan määräysten soveltamista.

Mietintöön sisältyvästä päätösehdotuksesta tai päätösehdotuksista äänestetään ensimmäisenä keskustelun jälkeisenä äänestysajankohtana.

Parlamentin käsiteltyä asiaa jokaisesta mietintöön sisältyvästä ehdotuksesta äänestetään erikseen. Jos jokin ehdotus hylätään, päinvastainen päätös katsotaan hyväksytyksi.

9. Puhemies antaa parlamentin päätöksen viipymättä tiedoksi kyseiselle jäsenelle ja kyseisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle ja pyytää, että puhemiehelle ilmoitetaan kaikista asianomaisen käsittelyn vaiheista ja niitä seuraavista oikeusviranomaisten päätöksistä. Saatuaan nämä tiedot puhemies välittää ne parlamentille sopivaksi katsomallaan tavalla, tarvittaessa kuultuaan ensin asiasta vastaavaa valiokuntaa.

– –

11. Valiokunta käsittelee asiaa ja mahdollisesti saamiaan asiakirjoja äärimmäisen luottamuksellisina.

– –”.

7 Työjärjestyksen 24 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Puheenjohtajakokous muodostuu parlamentin puhemiehestä ja poliittisten ryhmien puheenjohtajista. Poliittisen ryhmän puheenjohtaja voi nimetä edustajakseen poliittisen ryhmän jäsenen.

2. Parlamentin puhemies pyytää yhtä sitoutumatonta jäsentä osallistumaan puheenjohtajakokoukseen ilman äänioikeutta.

– –”

8 Työjärjestyksen 103 artiklan 4 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Parlamentaariseen koskemattomuuteen liittyviä menettelyjä koskevat pyynnöt käsitellään asiasta vastaavassa valiokunnassa tämän työjärjestyksen 7 artiklan mukaisesti aina suljetuin ovin.”

9 Lisäksi työjärjestyksen 138 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. – – muu kuin lainsäädäntöä koskeva päätöslauselmaesitys, joka on hyväksytty valiokunnassa siten, että vähemmän kuin kymmenesosa valiokunnan jäsenistä on äänestänyt sitä vastaan, otetaan parlamentin esityslistaluonnokseen äänestettäväksi ilman tarkistuksia.

Asiasta äänestetään vain kerran, elleivät poliittiset ryhmät tai yksittäiset jäsenet, yhteenlaskettuina yksi kymmenesosa parlamentin jäsenistä, ole ennen lopullisen esityslistaluonnoksen laatimista esittäneet kirjallista pyyntöä saada jättää tarkistuksia. Tällöin puhemies asettaa määräajan tarkistusten jättämiselle.

2. Lopulliseen esityslistaluonnokseen otetuista asioista, joista äänestään ilman tarkistuksia, ei myöskään keskustella, ellei parlamentti puheenjohtajakokouksen ehdotuksesta tai poliittisen ryhmän taikka vähintään 40 jäsenen pyynnöstä toisin päätä hyväksyessään esityslistan istuntojakson alkaessa.

3. Istuntojakson lopullista esityslistaluonnosta laatiessaan puheenjohtajakokous voi ehdottaa muita asioita otettavaksi esityslistalle ilman tarkistuksia tai keskustelua. Hyväksyessään esityslistan parlamentti ei voi hyväksyä tällaista ehdotusta, jos poliittinen ryhmä tai vähintään 40 jäsentä on jättänyt kirjallisen vastalauseen vähintään tuntia ennen istuntojakson avaamista.

– –”

10 Työjärjestyksen 151 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”1. Jäsentä, joka haluaa antaa henkilökohtaisen lausuman, kuullaan käsillä olevasta esityslistan aiheesta käytävän keskustelun lopussa tai käsiteltäessä sen istunnon pöytäkirjan hyväksymistä, jota puheenvuoropyyntö koskee.

Jäsen ei saa puhua keskustelun aiheesta vaan voi pelkästään kiistää hänestä keskustelun aikana esitetyn huomautuksen tai hänen omakseen väitetyn mielipiteen taikka oikaista omia kannanottojaan.”

Asian tausta

11 Kantaja Bruno Gollnisch on Euroopan parlamentin jäsen ja Rhône-Alpes-alueen (Ranska) Conseil régionalin jäsen. Hän on myös Rhône-Alpes-alueen Conseil régionalin Front national-puolueen ryhmän puheenjohtaja.

12 Rhône-Alpes-alueen Conseil régionalin Front national-puolueen ryhmä laati 3.10.2008 lehdistötiedotteen, jonka otsikko oli ”’Kortistointitapaus’ aluehallinnossa: tekopyhät ryhtyvät kapinaan”.

13 Lehdistötiedotteen sanamuoto on seuraava:

”Rhône-Alpesin alueen hallinto on reagoinut voimakkaasti Renseignements généraux’n (tiedustelupalvelu) tiedusteluun, joka koskee sitä, ovatko muut kuin kristinuskoiset virkamiehet esittäneet työajan mukauttamista koskevia pyyntöjä uskonnollisista syistä. Hallintojohtaja katsoo, että tämä tiedustelu on ’kaikkien tasavallan niiden periaatteiden vastainen, joita sovelletaan julkishallinnon henkilöstön organisointiin ja toimintaan maassamme’. [Rhône-Alpesin alueen Conseil régionalin puheenjohtaja Q.] pitää tällaista tutkimusta lähtökohtaisesti sopimattomana. Onhan tällainen toki käytännöllistä ja hyväntahtoista, mutta kuvastaa sitä, että ajankohtaiset tapahtumat ovat päässeet unohtumaan ja muisti pätkii. Ajankohtaiset tapahtumat unohtuvat, koska eivät kristityt ’juhlista’ ’paastokauden’ (jota harjoitetaan vain päivisin ja kompensoidaan pimeän aikaan iloisesti) päättymistä rikkoen, polttaen ja kivittäen. Ajankohtaiset tapahtumat unohtuvat myös, koska kristityt eivät sytyttäneet tulipaloa Romansin kaupungissa. Muisti pätkii, koska virkamiehistä kerättiin tietoja kortistoihin vuonna 1902 ’tasavallan’ etujen mukaisesti. Muisti pätkii, koska vallanpitäjänä oli tuolloin ’vasemmistoblokki’, johon kuuluivat ’Combesin papparainen’ ja Waldeck-Rousseau. Muisti pätkii, koska likaisen työn hoitaneet vapaamuurarit eivät epäröineet kirjoittaa kortteihin hilpeästi, että joku ’asuu avoliitossa arabinaisen kanssa’ hyvällä omallatunnolla. Tuolloin vasemmisto pyrki vastustamaan uskontoja! Nyt vasemmisto pyrkii sitä vastoin myötäilemään sitä, miten isänmaamme valtaa islam, joka tuhoaa kulttuurimme ja arvomme ja jonka suvaitsevaisuus, ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja vapaus on tunnistettavissa siellä, missä islam pitää valtaa: Saudi-Arabiassa, Iranissa, Sudanissa, Afganistanissa… lähiöissämme ja pian koko maassamme vapaamuurareiden loosien ja vasemmiston siunauksella?”

14 Lyonissa (Ranska) 10.10.2008 pidetyssä lehdistötilaisuudessa kantaja muun muassa vahvisti, että tämän tiedotteen laatijoilla oli valtuutus esittää lausuntoja Conseil régionalin sen poliittisen ryhmän nimissä, jonka puheenjohtajana hän toimii.

15 Ranskan viranomaiset aloittivat 22.1.2009 Ligue internationale contre le racisme et l’antisémitismen (rasismin ja antisemitismin vastainen kansainvälinen järjestö; jäljempänä LICRA) tekemän rikosilmoituksen perusteella tuntematonta epäilyä koskevan esitutkinnan rotuvihaan yllyttämisen vuoksi.

16 Parlamentin puhemiehelle 9.6.2010 osoitetussa kirjeessä kantaja vaati tätä ”esittämään Ranskan viranomaisille voimakkaan vastalauseen”. Hän mainitsi tässä kirjeessä, että 4.6.2010 Lyonin syyttäjä oli pyrkinyt saamaan poliisin pidättämään hänet, jotta häntä voitaisiin kuulustella. Kantaja täsmensi, että tällainen pakkokeino on ristiriidassa ”Ranskan perustuslain (26 pykälä) ja vuoden 1965 erioikeuksista

ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan (josta on tullut perustamissopimuksen liitteenä olevan pöytäkirjan nro 7 9 artikla) kanssa, koska tämä tuomari ei ollut hakenut hänen parlamentaarisen koskemattomuutensa pidättämistä”.

17 Parlamentin puhemies ilmoitti 14.6.2010 pidetyssä täysistunnossa vastaanottaneensa kantajalta hänen parlamentaarisen koskemattomuutensa puolustamista koskevan pyynnön, jonka hän työjärjestyksen 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti toimitti oikeudellisten asioiden valiokunnalle.

18 Ranskan oikeusministeri esitti 25.10.2010 päivätyllä kirjeellä, joka saapui parlamenttiin 3.11.2010, parlamentin puhemiehelle kantajan parlamentaarisen koskemattomuuden pidättämistä koskevan pyynnön, joka perustui cour d’appel de Lyonin syyttäjän 14.9.2010 laatimaan haastehakemukseen ja jonka tarkoitus oli mahdollistaa kantajasta tehdyn rikosilmoituksen esitutkinnan jatkaminen ja siirtää se tarvittaessa toimivaltaisille tuomioistuimille.

19 Parlamentin puhemies ilmoitti 24.11.2010 pidetyssä täysistunnossa, että hän oli vastaanottanut kantajan koskemattomuuden pidättämistä koskevan pyynnön ja siirsi pyynnön oikeudellisten asioiden valiokunnalle työjärjestyksen 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

20 B. Rapkay nimitettiin esittelijäksi kantajaa koskeviin kahteen asiaan, jotka koskevat yhtäältä hänen parlamentaarisen koskemattomuutensa pidättämistä ja toisaalta hänen koskemattomuutensa puolustamista.

21 Parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunta kuuli kantajaa 26.1.2011 sekä hänen koskemattomuutensa puolustamista koskevasta pyynnöstä että hänen koskemattomuutensa pidättämistä koskevasta pyynnöstä.

22 Oikeudellisten asioiden valiokunta teki 11.4.2011 kaksi päätösehdotusta, joissa suositellaan kantajan koskemattomuuden pidättämistä sekä kantajan koskemattomuuden puolustamatta jättämistä.

23 Parlamentti päätti 10.5.2011 pidetyssä täysistunnossa pidättää kantajan koskemattomuuden ja samanaikaisesti olla puolustamatta kantajan koskemattomuutta.

24 Kantajan koskemattomuuden pidättämistä koskevan päätöksen perustelut ovat seuraavat:

”A. ottaa huomioon, että Ranskan yleinen syyttäjä on pyytänyt Euroopan parlamentin jäsenen Bruno Gollnischin parlamentaarisen koskemattomuuden pidättämistä, jotta [– –] väitetystä rotuvihaan yllyttämisestä [tehdystä rikosilmoituksesta] voidaan käynnistää tutkinta ja Bruno Gollnischia vastaan voidaan tarvittaessa nostaa syyte Ranskan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, vetoomustuomioistuimessa ja korkeimmassa oikeudessa,

B. ottaa huomioon, että Bruno Gollnischin parlamentaarisen koskemattomuuden pidättäminen liittyy väitettyyn rikokseen rotuvihaan yllyttämisestä Rhône-Alpes’in [Conseil régionalissa] toimivan Front National -ryhmän, jonka puheenjohtajana Bruno Gollnisch toimi, 3. lokakuuta 2008 julkaiseman lehdistötiedotteen johdosta,

C. ottaa huomioon, että Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 9 artiklassa todetaan, että Euroopan parlamentin istuntojen ajan sen jäsenillä on oman valtionsa alueella kansanedustajille myönnetty koskemattomuus; ottaa huomioon, että tämä ei estä Euroopan parlamenttia käyttämästä oikeuttaan pidättää koskemattomuus yhden jäsenen osalta,

D. ottaa huomioon, että Ranskan tasavallan perustuslain 26 pykälän mukaan parlamentin jäsentä ei saa törkeää rikosta tai rikosta koskevassa asiassa vangita eikä hänen vapauttaan muuten riistää tai rajoittaa, ellei parlamentin sen kamarin puhemiehistö, jonka jäsen hän on, ole siihen suostunut; suostumusta ei kuitenkaan tarvita, jos kyseessä on vakava rikos, hänet on tavattu itse teossa tai jos hänet on lainvoimaisesti tuomittu syylliseksi,

E. ottaa huomioon, että tässä tapauksessa parlamentti ei ole löytänyt todisteita 'fumus persecutionis' -tapauksesta eli riittävän vakavia ja täsmällisiä epäilyjä siitä, että [rikosilmoitus on tehty] asianomaisen jäsenen poliittisen toiminnan vahingoittamiseksi,

F. ottaa huomioon, että Ranskan viranomaisten pyyntö ei liity Bruno Gollnischin poliittiseen toimintaan Euroopan parlamentin jäsenenä; ottaa huomioon, että tapaus koskee sen sijaan yksinomaan alueellis- ja paikallisluonteista toimintaa Rhône-Alpes'in aluevaltuutettuna, johon tehtävään Bruno Gollnisch valittiin suoralla ja yleisellä vaalilla ja joka on pidettävä erillään – – parlamentin jäsenyydestä,

G. ottaa huomioon, että Bruno Gollnisch on antanut selvityksen siitä, miksi hänen Rhône-Alpes'in alueneuvostossa toimiva poliittinen ryhmänsä julkaisi parlamentaarisen koskemattomuuden pidättämistä koskevan pyynnön aiheena olevan lehdistötiedotteen todeten, että tiedotteen laati Front National -puolueen alueryhmä mukaan luettuna sen päätiedottaja, jolla oli valtuudet puhua Front Nationalin vaaleilla valittujen jäsenten puolesta; ottaa huomioon, että parlamentaarisen koskemattomuuden soveltaminen tällaiseen tilanteeseen merkitsisi niiden sääntöjen soveltamisen perusteetonta laajentamista, joiden tarkoituksena on välttää sekaantuminen parlamentin toimintaan ja riippumattomuuteen,

H. ottaa huomioon, että parlamentin asemesta on toimivaltaisten oikeusviranomaisten asia päättää, kaikkia demokraattisia takuita noudattaen, missä määrin Ranskan rotuvihaan yllyttämistä koskevaa lainsäädäntöä on rikottu ja mitä oikeudellisia seuraamuksia tästä saattaisi aiheutua,

I. katsoo, että tässä tapauksessa on näin ollen asianmukaista suositella parlamentaarisen koskemattomuuden pidättämistä,

1. päättää pidättää Bruno Gollnischin parlamentaarisen koskemattomuuden – –"

25 Kantajan parlamentaarisen koskemattomuuden puolustamatta jättämistä koskevan päätöksen perustelut ovat samat kuin hänen koskemattomuutensa pidättämistä koskevan päätöksen perustelut lukuun ottamatta muun muassa päätöksen perustelukappaletta I. ja päätösosaa, joiden sanamuoto on seuraava:

"I. – – koska Ranskan viranomaiset ovat nyt virallisesti esittäneet Bruno Gollnischin parlamentaarisen koskemattomuuden pidättämistä koskevan pyynnön soveltaakseen tällaisia toimia tulevaisuudessa, tässä suhteessa ei ole enää tarpeen puolustaa hänen parlamentaarista koskemattomuuttaan,

– –

1. päättää olla puolustamatta Bruno Gollnischin parlamentaarista koskemattomuutta – –"

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

26 Kantaja nosti nyt käsiteltävät kanteet unionin yleiseen tuomioistuimeen 7.7.2011 toimittamillaan kirjelmillä; hän vaatii näissä kanteissa parlamentin niiden päätösten kumoamista, joilla hänen parlamentaarinen koskemattomuutensa pidätettiin (asia T-346/11) ja hänen parlamentaarista koskemattomuuttaan päätettiin olla puolustamatta (asia T-347/11), sekä korvausta väittämästään henkisestä kärsimyksestä.

27 Unionin yleinen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn, kehotti unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan mukaisena prosessinjohtotoimena asianosaisia esittämään tiettyjä asiakirjoja ja esitti niille kirjallisia kysymyksiä. Asianosaiset vastasivat näihin pyyntöihin.

28 Unionin yleisen tuomioistuimen ensimmäisen jaoston puheenjohtajan 3.7.2012 antamalla määräyksellä asiat T-346/11 ja T-347/11 yhdistettiin työjärjestyksen 50 artiklan mukaisesti kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomiota varten.

29 Asianosaisten lausumat ja niiden vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 10.7.2012 pidetyssä istunnossa.

30 Asiassa T-346/11 kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— kumoaa Euroopan parlamentin 10.5.2011 tekemän, hänen parlamentaarisen koskemattomuutensa pidättämistä koskevan päätöksen, jolla hyväksyttiin Rapkayn laatima mietintö nro A7-0155/2011

— myöntää hänelle 8 000 euroa korvauksena hänelle aiheutuneesta henkisestä kärsimyksestä ja

— myöntää hänelle 4 000 euroa korvauksena asianajajan palkkioista ja kanteen valmistelusta aiheutuneista kuluista.

31 Parlamentti vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— hylkää kanteen perusteettomana ja

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

32 Asiassa T-347/11 kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— kumoaa parlamentin 10.5.2011 tekemän päätöksen, jolla jätettiin puolustamatta kantajan parlamentaarista koskemattomuutta ja hyväksyttiin Rapkayn laatima mietintö nro A7-0154/2011

— myöntää hänelle 8 000 euroa korvauksena hänelle aiheutuneesta henkisestä kärsimyksestä ja

— myöntää hänelle 4 000 euroa korvauksena asianajajan palkkioista ja kanteen valmistelusta aiheutuneista kuluista.

33 Parlamentti vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— jättää kanteen tutkimatta, koska sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset eivät täyty

— toissijaisesti hylkää kanteen perusteettomana ja

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

Alustavat huomautukset

Pöytäkirjassa käyttöön otettu parlamentaarisen koskemattomuuden järjestelmä

34 On palautettava mieleen, että parlamentin jäsenten parlamentaariseen koskemattomuuteen, sellaisena kuin siitä määrätään pöytäkirjan 8 ja 9 artiklassa, kuuluu se kahdenlainen suoja, joka tavallisesti annetaan jäsenvaltioiden kansallisten parlamenttien jäsenille, nimittäin koskemattomuus, joka koskee heidän parlamentaaristen tehtävien hoidossa ilmaisemiaan mielipiteitä ja suorittamiaan äänestyksiä, ja koskemattomuus, johon sisältyy lähtökohtaisesti syytesuoja (yhdistetyt asiat C-200/07 ja C-201/07, Marra, tuomio 21.10.2008, Kok., s. I-7929, 24 kohta ja asia C-163/10, Patriciello, tuomio 6.9.2011, Kok., s. I-7565, 18 kohta).

35 Pöytäkirjan 8 artiklan – joka on erityismääräys, jota sovelletaan oikeudenkäynneissä, joissa parlamentin jäsenellä on parlamentaaristen tehtävien hoidossa ilmaisemiaan mielipiteitä ja suorittamiaan äänestyksiä koskeva koskemattomuus – tarkoituksena on suojata Euroopan parlamentin jäsenten sananvapautta ja riippumattomuutta, joten se on esteenä oikeudenkäynneille, jotka koskevat tällaisia mielipiteitä tai äänestyksiä (edellä 34 kohdassa mainittu asia Patriciello, tuomion 26 kohta).

36 Unionin tuomioistuin on muistuttanut, että pöytäkirjan 8 artikla – kun otetaan huomioon sen tarkoitus, joka on suojata Euroopan parlamentin jäsenten sananvapautta ja riippumattomuutta, ja sen sanamuoto, jolla viitataan nimenomaisesti paitsi Euroopan parlamentin jäsenten mielipiteisiin myös heidän antamiinsa ääniin – on tarkoitettu sovellettavaksi ennen kaikkea sellaisiin lausumiin, joita Euroopan parlamentin jäsenet esittävät nimenomaan Euroopan parlamentissa (edellä 34 kohdassa mainittu asia Patriciello, tuomion 29 kohta).

37 Unionin tuomioistuin on kuitenkin täsmentänyt, ettei voida sulkea pois sitä, että Euroopan parlamentin jäsenten kyseisen parlamentin ulkopuolella esittämä lausuma voi olla myös pöytäkirjan 8 artiklassa tarkoitettu heidän tehtäviensä hoidossa ilmaistu mielipide, koska tällaisen mielipiteen olemassaolo ei riipu siitä paikasta, jossa lausuma on esitetty, vaan lausuman luonteesta ja sisällöstä (edellä 34 kohdassa mainittu asia Patriciello, tuomion 30 kohta).

38 Koska pöytäkirjan 8 artiklassa viitataan parlamentin jäsenten ilmaisemiin mielipiteisiin, se liittyy läheisesti sananvapauteen. Sananvapaus, joka on sellaiseen demokraattiseen ja moniarvoiseen yhteiskuntaan liittyvä olennainen perusta, joka heijastaa sellaisia arvoja, joille unioni SEU 2 artiklan mukaisesti perustuu, on perusoikeus, joka taataan Euroopan unionin perusoikeuskirjan (EUVL 2010, C 83, s. 389) 11 artiklassa, jolla on SEU 6 artiklan 1 kohdan mukaan sama oikeudellinen arvo kuin perussopimuksilla. Kyseinen vapaus vahvistetaan myös 4.11.1950 Roomassa allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 10 artiklassa (edellä 34 kohdassa mainittu asia Patriciello, tuomion 31 kohta).

39 Näin ollen on katsottava, että pöytäkirjan 8 artiklassa tarkoitettu ”mielipiteen” käsite on ymmärrettävä laajassa merkityksessä siten, että se kattaa kaikki sellaiset väitteet tai lausumat, jotka sisältönsä puolesta vastaavat subjektiivisia arvioita merkitseviä toteamuksia (edellä 34 kohdassa mainittu asia Patriciello, tuomion 32 kohta).

40 Pöytäkirjan 8 artiklan sanamuodosta ilmenee myös, että jotta mielipiteeseen sovelletaan koskemattomuutta, parlamentin jäsenen on täytynyt esittää se ”tehtäviään hoitaessaan”, mikä näin ollen merkitsee vaatimusta siitä, että ilmaistun mielipiteen ja parlamentaaristen tehtävien välillä on yhteys (edellä 34 kohdassa mainittu asia Patriciello, tuomion 33 kohta).

41 Kun kyse on sellaisen parlamentin jäsenen lausumista, joka on asetettu syytteeseen alkuperäjäsenvaltiossaan, on todettava, että pöytäkirjan 8 artiklassa määrätty koskemattomuus voi olla omiaan estämään lopullisesti kansallisia oikeusviranomaisia ja tuomioistuimia käyttämästä sitä toimivaltaansa, joka liittyy rikoksia koskeviin syytetoimiin ja seuraamuksiin yleisen järjestyksen varmistamiseksi alueellaan, ja vastaavasti epäämään kaikilta kyseisten lausumien loukkaamilta henkilöiltä oikeussuojakeinot, mukaan lukien mahdollisuuden saada siviilituomioistuimessa korvausta kärsitystä vahingosta (ks. vastaavasti edellä 34 kohdassa mainittu asia Patriciello, tuomion 34 kohta).

42 Kun kyseiset seuraukset otetaan huomioon, ilmaistun mielipiteen ja parlamentaaristen tehtävien välisen yhteyden on oltava suora ja ilmeinen (edellä 34 kohdassa mainittu asia Patriciello, tuomion 35 kohta).

43 Lisäksi pöytäkirjan 9 artiklassa määrätään, että parlamentin jäsen nauttii oman valtionsa alueella kansanedustajille myönnettyä koskemattomuutta.

44 Pöytäkirjan 9 artiklassa määrätyn koskemattomuuden sisältö määräytyy viittaamalla merkityksellisiin kansallisiin säännöksiin (edellä 34 kohdassa mainittu asia Marra, tuomion 25 kohta ja edellä 34 kohdassa mainittu asia Patriciello, tuomion 25 kohta) ja se voi näin ollen vaihdella sen mukaan, mistä jäsenvaltiosta parlamentin jäsen on lähtöisin.

45 Lisäksi parlamentti voi pidättää pöytäkirjan 9 artiklan kolmannessa kohdassa tarkoitetun jäsenensä koskemattomuuden, kun taas se ei voi pidättää 8 artiklassa tarkoitettua koskemattomuutta (edellä 34 kohdassa mainittu asia Patriciello, tuomion 27 kohta).

46 Näin ollen kun kansallinen viranomainen toimittaa parlamentille koskemattomuuden pidättämistä koskevan pyynnön, parlamentin on ensimmäiseksi tarkistettava, voidaanko pyynnön taustalla oleviin tosiseikkoihin soveltaa pöytäkirjan 8 artiklaa, jolloin koskemattomuutta ei voida pidättää.

47 Jos parlamentti katsoo, ettei pöytäkirjan 8 artiklaa sovelleta, sen on seuraavaksi tarkistettava, sovelletaanko sen jäseneen pöytäkirjan 9 artiklassa tarkoitettua koskemattomuutta niitä tosiseikkoja varten, joista häntä syytetään, ja jos asia on täten, päätettävä, onko koskemattomuus pidätettävä vai ei.

Pöytäkirjassa tarkoitetun koskemattomuuden pidättämisen ja koskemattomuuden puolustamisen välinen ero

48 Aluksi on huomautettava, että pöytäkirjan 9 artiklassa määrätään nimenomaisesti parlamentin jäsenen parlamentaarisen koskemattomuuden pidättämisestä, mutta että asia ei ole näin kun on kyse parlamentin jäsenen koskemattomuuden puolustamisesta, joka perustuu vain parlamentin työjärjestyksen 6 artiklan 3 kohtaan, jossa ei määritellä tätä käsitettä.

49 Unionin tuomioistuin on todennut pöytäkirjan 8 artiklasta, että työjärjestys on parlamentin sisäistä organisointia koskeva toimi, jossa ei voida antaa parlamentille toimivaltaa, josta ei nimenomaisesti säädetä lainsäädäntötoimessa, eli tässä tapauksessa pöytäkirjassa, ja että tästä seuraa, että vaikka parlamentti tekisikin kyseessä olevan jäsenensä pyynnöstä työjärjestyksen perusteella päätöksen koskemattomuuden puolustamisesta, tällaisessa päätöksessä olisi kyse lausunnosta, jolla ei ole sitovia oikeusvaikutuksia kansallisiin tuomioistuimiin nähden (edellä 34 kohdassa mainittu asia Marra, tuomion 39 kohta).

50 Lisäksi se, että jäsenvaltion oikeudessa säädetään kansallisen parlamentin jäsenten puolustamista koskevasta menettelystä, jonka avulla kansallinen parlamentti voi puuttua asiaan silloin, kun kansallinen tuomioistuin ei tunnusta kyseistä koskemattomuutta, ei tarkoita sitä, että parlamentilla katsottaisiin olevan sama toimivalta kyseisestä valtiosta tuleviin jäseniinsä nähden, koska pöytäkirjan 9 artiklassa ei määrätä nimenomaisesti tällaisesta parlamentin toimivallasta, eikä siinä viitata kansallisiin oikeussääntöihin (edellä 34 kohdassa mainittu asia Marra, tuomion 40 kohta).

51 Tästä oikeuskäytännöstä seuraa, että koskemattomuuden puolustamisen käsitteen osalta on tehtävä erottelu sen mukaan, perustuuko koskemattomuuden puolustaminen pöytäkirjan 8 artiklaan, jossa määrätään ehdottomasta koskemattomuudesta, jonka sisältö määritellään vain eurooppaoikeudessa ja jota parlamentti ei voi pidättää, vai pöytäkirjan 9 artiklaan, jossa sitä vastoin viitataan parlamentin jäsenen lähtöjäsenvaltion kansallisiin oikeussääntöihin parlamentin jäsentä varten käyttöön otetun koskemattomuuden sisällön ja laajuuden määrittelemistä varten, ja jossa määrätyn koskemattomuuden parlamentti voi lisäksi tarvittaessa pidättää.

52 Koska pöytäkirjan 9 artiklassa määrätty koskemattomuus ei edellytä muita toimenpiteitä ja koska se voidaan pidättää parlamentin jäseneltä vain parlamentin päätöksellä, voidaan pöytäkirjan 9 artiklassa tarkoitetun koskemattomuuden puolustaminen tulla kysymykseen vain sellaisessa tapauksessa, jossa parlamentin jäsenen koskemattomuuden pidättämistä ei ole haettu ja jossa kyseisen jäsenen lähtöjäsenvaltion poliisiviranomaiset tai tuomioistuimet ovat kyseenalaistaneet koskemattomuuden, sellaisena kuin se seuraa parlamentin jäsenen lähtöjäsenvaltion kansallisesta oikeudesta.

53 Tällaisissa olosuhteissa parlamentin jäsen voi pyytää parlamenttia puolustamaan koskemattomuuttaan, kuten parlamentin työjärjestyksen 6 artiklan 3 kohdassa määrätään.

54 Tästä seuraa, että parlamentti voi päättää jäsenensä koskemattomuuden puolustamista koskevasta pyynnöstä vain jos toimivaltaiset kansalliset viranomaiset eivät ole esittäneet parlamentille pyyntöä koskemattomuuden pidättämisestä.

55 Koskemattomuuden puolustaminen on täten keino, jonka avulla parlamentti voi jäsenensä hakemuksesta tulla väliin kun kansalliset viranomaiset loukkaavat tai aikovat loukata parlamentin jäsenen koskemattomuutta.

56 Sitä vastoin jos kansalliset viranomaiset ovat tehneet koskemattomuuden pidättämistä koskevan pyynnön, parlamentin on päätettävä, pidättääkö se koskemattomuuden vai ei. Tällaisessa tapauksessa koskemattomuuden puolustaminen menettää olemassaolonsa syyn, koska parlamentti joko pidättää koskemattomuuden, eikä sen puolustaminen tule enää kysymykseen, tai kieltäytyy siitä, jolloin koskemattomuuden puolustaminen on tarpeetonta, koska kansallisille viranomaisille ilmoitetaan, että parlamentti on hylännyt niiden tekemän pidättämistä koskevan pyynnön ja että koskemattomuus on esteenä toimenpiteille, joita kansalliset viranomaiset voivat tai haluavat toteuttaa.

57 Kun kansalliset viranomaiset ovat tehneet koskemattomuuden pidättämistä koskevan pyynnön, jää koskemattomuuden puolustaminen näin ollen vaille tarkoitustaan. Koska jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset eivät ole tehneet virallista pyyntöä, ei parlamentilla ole enää velvollisuutta ryhtyä omasta aloitteestaan toimenpiteisiin, mutta sen on sitä vastoin tehtävä päätös ja ryhdyttävä täten toimenpiteisiin tällaisen pyynnön johdosta.

Kanneoikeuden käyttäminen ja unionin yleisen tuomioistuimen sen yhteydessä harjoittaman valvonnan laajuus

58 Vaikka pöytäkirjalla unionille tunnustetut erioikeudet ja vapaudet ovat luonteeltaan toiminnallisia, koska niillä pyritään välttämään, että unionin toiminta ja riippumattomuus vaarantuisivat, ne on kuitenkin myönnetty nimenomaisesti parlamentin jäsenille sekä unionin toimielinten virkamiehille ja muille toimenhaltijoille. Se, että erioikeuksista ja vapauksista on säädetty unionin yleisen edun perusteella, on perusteena myös toimielimille annetulle vallalle tarvittaessa pidättää koskemattomuus, ja se merkitsee sitä, että kyseiset erioikeudet ja vapaudet myönnetään sekä unionille että myös sen virkamiehille, muille toimenhaltijoille sekä parlamentin jäsenille. Pöytäkirjalla luodaan näin ollen asianomaisten henkilöiden hyväksi subjektiivinen oikeus, jonka noudattaminen varmistetaan perustamissopimuksella käyttöön otetulla oikeussuojakeinojen järjestelmällä (ks. asia T-42/06, Gollnisch v. parlamentti, tuomio 19.3.2010, Kok., s. II-1135, 94 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

59 Parlamentilla on kuitenkin katsottava olevan laaja harkintavalta sen osalta, minkä suuntaisen päätöksen se aikoo tehdä koskemattomuuden pidättämistä tai puolustamista koskevan pyynnön johdosta, koska tällainen päätös on luonteeltaan poliittinen (ks. vastaavasti edellä 58 kohdassa mainittu asia Gollnisch v. parlamentti, tuomion 101 kohta).

60 Tämän harkintavallan käyttö ei kuitenkaan jää kaiken tuomioistuinvalvonnan ulkopuolelle. Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä nimittäin ilmenee, että unionin tuomioistuinten tehtävänä on valvoa, että menettelysäännöksiä on noudatettu, että toimielimen huomioon ottamat tosiseikat pitävät asiallisesti paikkansa, ettei näitä tosiseikkoja ole arvioitu ilmeisen virheellisesti ja ettei harkintavaltaa ole käytetty väärin (ks. analogisesti asia 98/78, Racke, tuomio 25.1.1979, Kok. 1979, s. 69, Kok. Ep. IV, s. 297, 5 kohta ja asia C-16/90, Nölle, tuomio 22.10.1991, Kok. 1991, s. I-5163, 12 kohta).

61 On muistutettava, että tätä tarkastelua varten oikeudellisten asioiden valiokunnan mietinnön perusteluista esitetyn kritiikin on katsottava kohdistuvan koskemattomuuden pidättämistä koskevan päätöksen perusteluihin (ks. vastaavasti asia T-345/05, Mote v. parlamentti, tuomio 15.10.2008, Kok., s. II-2849, 59 kohta ja edellä 58 kohdassa mainittu asia Gollnisch v. parlamentti, 98 kohta).

62 Riidanalaista päätöstä on tutkittava edellä esitetyn perusteella.

Kumoamiskanne asiassa T-346/11, joka koskee kantajan koskemattomuuden pidättämistä

63 Kantaja esittää kumoamiskanteensa tueksi kuusi kanneperustetta.

64 Kantaja vetoaa ensimmäiseksi siihen, että pöytäkirjan 9 artiklaa on rikottu, toiseksi siihen, että parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan ”vakiintunutta oikeuskäytäntöä” on rikottu, kolmanneksi siihen, että oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteita on loukattu, neljänneksi siihen, että parlamentin jäsenen itsenäisyyttä on loukattu, viidenneksi siihen, että työjärjestyksen 3 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan määräyksiä, jotka koskevat menettelyä, joka voi johtaa parlamentin jäsenen edustajantoimen menettämiseen, on rikottu ja kuudenneksi siihen, että kontradiktorisuuden periaatetta ja hänen puolustautumisoikeuksiaan on loukattu.

65 Aluksi on tarkasteltava yhdessä ensimmäinen ja neljäs kanneperuste.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee työjärjestyksen 9 artiklan rikkomista, ja neljäs kanneperuste, joka koskee parlamentin jäsenen itsenäisyyden loukkaamista

66 Kantaja vetoaa ensimmäisen kanneperusteensa tueksi siihen, että parlamentti teki oikeudellisen virheen pidättäessään hänen koskemattomuutensa sillä perusteella, että riidanalaisen lehdistötiedotteen ilmaisut ja kannanotot eivät liittyneet hänen tehtäviinsä parlamentin jäsenenä. Kantaja katsoo nimittäin, että poliittisen keskustelun vapautta ja parlamentin jäsenen ilmaisunvapautta on suojattava siitä riippumatta, käytetäänkö näitä vapauksia yksinomaan parlamentissa vai ei, ja että hänen koskemattomuuttaan olisi näin ollen pitänyt puolustaa sen pidättämisen sijaan. Kantaja nimittäin katsoo, että pöytäkirjan 9 artiklaa sovelletaan kaikkeen toimintaan, joka ei liity puhtaasti parlamentaariseen toimintaan, johon puolestaan sovelletaan pöytäkirjan 8 artiklassa määrättyä koskemattomuutta. Kantajan mukaan parlamentti rikkoi näin ollen pöytäkirjan 9 artiklaa.

67 Lisäksi kantaja vetoaa neljännen kanneperusteensa tueksi siihen, ettei parlamentti voinut päättää hänen koskemattomuutensa pidättämisen yhteydessä, ettei kantaja ollut käyttänyt ilmaisunvapauttaan parlamentin jäsenen tehtävien hoitamisen yhteydessä. Kantajan mukaan nimittäin parlamentin aikaisemmassa päätöskäytännössä ei ole yhtäkään tapausta, jossa parlamentin jäsenellä katsottaisiin olevan velvollisuus ottaa huomioon tämä ominaisuus voidakseen hyötyä edustajantoimeen liittyvistä erioikeuksista ja vapauksista silloin kun hän ilmaisee mielipiteitään parlamentin tavanomaisten toimitilojen ulkopuolella.

68 Täten loukattiin poliittisen keskustelun vapautta, mistä kantajan mukaan johtuu, että työjärjestyksen 6 artiklan 1 kohtaa on rikottu.

69 Parlamentti kiistää nämä väitteet.

70 On todettava, että parlamentti tarkasteli kantajan koskemattomuuden pidättämistä koskevaa pyyntöä vain pöytäkirjan 9 artiklan kannalta, mikä käy ilmi sekä oikeudellisten asioiden valiokunnan kertomuksen perusteluista että hänen koskemattomuutensa pidättämisestä tehdystä päätöksestä.

71 Lisäksi kantaja on myöntänyt kirjelmissään, että parlamentti katsoi perustellusti, että hänen koskemattomuutensa pidättämistä koskevaa pyyntöä oli tarkasteltava vain pöytäkirjan 9 artiklan kannalta.

72 Kantaja vahvisti myös istunnossa, että hänen mukaansa nyt esillä olevassa asiassa ei sovelleta pöytäkirjan 8 artiklaa.

73 Asianosaiset ovat täten yhtä mieltä siitä, että kantajan koskemattomuuden pidättämistä koskevaa pyyntöä tuli tarkastella pöytäkirjan 9 artiklan määräysten kannalta.

74 Tältä osin on täsmennettävä, että nyt esillä olevassa asiassa riidanalaiseen lehdistötiedotteeseen sisältyvät lausunnot, joista kantajaa arvostellaan, koskevat sitä, millä tavalla Rhône-Alpesin alueen Conseil régionalin puheenjohtaja ja hallintojohtaja vastasivat yleisiä tietoja koskevaan pyyntöön, joka koski tiettyjä virkamiehiä koskevien tietojen saamista.

75 Lisäksi on selvää, että nämä lausunnot laati Rhône-Alpesin alueen Conseil régionalin sen Front national -ryhmän tiedottaja, joka on kantajan, joka itse on Conseil régionaliin vaaleilla valittu edustaja, johtama poliittinen ryhmä.

76 On myös kiistatonta, että 10.10.2008 Lyonissa pidetyssä lehdistötilaisuudessa kantaja vahvisti, että tämän tiedotteen olivat laatineet henkilöt, joilla oli valtuutus ilmaista itseään kyseessä olevan Conseil régionalin poliittisen ryhmän nimissä.

77 On siis todettava, että nämä tosiseikat liittyvät suoraan tehtäviin, joita kantaja hoitaa Conseil régionalin jäsenen ja Rhône-Alpesin alueen Conseil régionalin Front national -ryhmän puheenjohtajan ominaisuudessaan. Kuten tämän asian asiakirja-aineistosta ja erityisesti kannekirjelmän liitteistä A6, A8 ja A10 ja vastineen liitteestä B2 käy ilmi, Ranskan viranomaiset asettivat hänet syytteeseen juuri tämän ominaisuuden takia.

78 Näin ollen riidanalaiset lausunnot, joista kantajaa arvostellaan, eivät liity hänen parlamentin jäsenen ominaisuudessaan hoitamiinsa tehtäviin, eikä riidanalaisten lausuntojen ja parlamentin jäsenen tehtävien välillä varsinkaan ole suoraa ja ilmeistä yhteyttä, jolla pöytäkirjan 8 artiklan, sellaisena kuin unionin tuomioistuin sitä tulkitsee (ks. edellä 42 kohta), soveltamista olisi voitu perustella.

79 Näin ollen parlamentti katsoi perustellusti, että kantajan koskemattomuuden pidättämistä koskevaa pyyntöä oli tarkasteltava vain pöytäkirjan 9 artiklan kannalta eikä sen 8 artiklan kannalta.

80 Pöytäkirjan 9 artiklan mukaisesti kantaja nauttii Ranskan valtion alueella tämän valtion kansanedustajille myönnettyä koskemattomuutta, joka määritellään Ranskan perustuslain 26 pykälässä.

81 Nyt esillä olevassa asiassa kantaja arvostelee parlamenttia siitä, että se pidätti hänen koskemattomuutensa sillä perusteella, että riidanalaiset lausunnot, joista hänen on katsottu olevan vastuussa, esitettiin hänen parlamentin jäsenen tehtäviensä ulkopuolella, kun taas kantajan mukaan pöytäkirjan 9 artikla koskee kaikkea toimintaa, joka ei liity parlamentaariseen toimintaan sen

suppeassa merkityksessä ja sen tarkoitus on suojella poliittisen keskustelun vapautta ja parlamentin jäsenen ilmaisunvapautta siitä riippumatta, käytetäänkö näitä vapauksia vain Euroopan parlamentissa vai ei.

82 On muistutettava, että Ranskan perustuslain 26 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Parlamentin jäsentä ei voida haastaa oikeuteen, alistaa tutkintaan, pidättää, vangita tai tuomita hänen tehtäviään hoitaessaan ilmaisemiensa mielipiteiden tai äänestyskäyttäytymisensä perusteella.

Parlamentin jäsentä ei saa pidättää rikoksen tai rikkomuksen vuoksi eikä häneen saa kohdistaa muitakaan vapauden menetystä tai rajoitusta koskevia toimia ilman sen kamarin lupaa, jonka jäsen hän on. Tällaista lupaa ei kuitenkaan vaadita, jos jäsen tavataan itse teosta tai jos lainvoimainen tuomio on annettu.

Parlamentin jäsenen pidättäminen, vapauden menetystä tai rajoitusta koskevat toimet taikka esitutkinta- tai syytemenettely häntä vastaan on keskeytettävä istunnon ajaksi, jos kamari, jonka jäsen hän on, sitä vaatii.

– –”

83 Vaikka kantaja ei täsmennä, minkä näissä säännöksissä tarkoitetun koskemattomuuden soveltamista hän vaatii, on kuitenkin katsottava, että todellisuudessa hän vaatii Ranskan perustuslain 26 §:n ensimmäisessä momentissa säädetyn koskemattomuuden soveltamista, koska hän katsoo, ettei häntä voida haastaa oikeuteen tai tuomita hänen tehtäviään hoitaessaan ilmaisemiensa mielipiteiden perusteella.

84 Jotta Ranskan perustuslain 26 §:n ensimmäisen momentin säännöksiä voidaan soveltaa, edellytetään, samoin kuin pöytäkirjan 8 artiklan osalta, että parlamentin jäsen on ilmaissut kantansa parlamentin jäsenen tehtäviään hoitaessaan, koska Ranskan perustuslaissa säädettyä koskemattomuutta sovelletaan häneen tässä ominaisuudessa pöytäkirjan 9 artiklan avulla.

85 On kuitenkin katsottava, ettei asia ole näin nyt esillä olevassa asiassa (ks. edellä 74–78 kohta).

86 Tästä seuraa, ettei parlamentti katsonut virheellisesti seuraavaa:

”Ranskan viranomaisten pyyntö ei liity [kantajan] poliittiseen toimintaan – – parlamentin jäsenenä; – – tapaus koskee sen sijaan yksinomaan alueellis- ja paikallisluonteista toimintaa Rhône-Alpes’in aluevaltuutettuna, johon tehtävään [hänet] valittiin suoralla ja yleisellä vaalilla ja joka on pidettävä erillään – – parlamentin jäsenyydestä”

87 Tästä seuraa myös, ettei sillä, toiko parlamentin jäsen esille tämän ominaisuutensa riidanalaisia toteamuksia esittäessään, ole merkitystä, koska tätä seikkaa ei oteta huomioon sen määrittelemistä varten, esittikö asianomainen henkilö nämä toteamukset tehtäviensä hoitamisen yhteydessä.

88 Koska kantaja vetoaa väitteissään siihen, ettei hän tehnyt lausuntoja hoitaessaan parlamentin jäsenen tehtäviään vaan ainoastaan sellaisen poliittisen toiminnan yhteydessä, jota kenellä hyvänsä parlamentin jäsenellä voi olla kyseisten tehtävien lisäksi, ja siihen, ettei nyt esillä olevassa asiassa näin ollen sovelleta Ranskan perustuslain 26 §:n ensimmäistä momenttia vaan sen 26 §:n toista tai kolmatta momenttia, on todettava, että Ranskan perustuslain 26 §:n kolmannen momentin mukaisesti esitutkinta- tai syytemenettely on mahdollinen jollei parlamentti sitä vastusta, mikä merkitsee, ettei niiden edellytyksenä ole parlamentin jäsenen nauttiman koskemattomuuden pidättäminen.

89 Lisäksi ja siltä osin kuin on tarpeellista on aiheellista muistuttaa, että pöytäkirjan 9 artiklassa määrätään nimenomaisesti parlamentilla olevasta mahdollisuudesta pidättää koskemattomuus, jota parlamentin jäsen voi nauttia tämän määräyksen nojalla.

90 Näin ollen parlamenttia ei voida arvostella siitä, että se on katsonut nyt esillä olevan asian olosuhteiden ja Ranskan oikeusministerin tekemän pyynnön perusteella, että kantajan pöytäkirjan mukainen koskemattomuus on aiheellista pidättää Ranskan oikeusviranomaisten toteuttaman esitutkinnan jatkamiseksi.

91 Lopuksi kun kantaja väittää, että parlamentti olisi voinut pidättää hänen koskemattomuutensa tällaisessa tapauksessa, mutta että tavanomaisessa tilanteessa se ei olisi päätynyt siihen aikaisemman päätöskäytäntönsä mukaisesti, on katsottava, että nämä väitteet vastaavat asiasisällöltään toisen ja kolmannen kanneperusteen tueksi esitettyjä väitteitä, joiden tarkasteluun viitataan.

92 Näin ollen sekä ensimmäinen että neljäs kanneperuste on hylättävä.

Toinen ja kolmas kanneperuste, jotka koskevat yhtäältä sitä, että on toimittu parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan ilmaisunvapautta ja fumus persecutionisia koskevan ”vakiintuneen oikeuskäytännön” vastaisesti, ja toisaalta sitä, että oikeusvarmuuden, luottamuksensuojan ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteita on loukattu

93 Kantaja väittää toisen kanneperusteensa tueksi, että parlamentilla on mahdollisuus luoda omat periaatteensa ja muodostaa täten muita toimielimiä sitova ”oikeuskäytäntö”, muun muassa parlamentaarista koskemattomuutta koskevissa asioissa.

94 Kantaja väittää, että parlamentti on voinut sille ajan kuluessa esitettyjen koskemattomuuden pidättämistä koskevien pyyntöjen perusteella tehdyissä päätöksissä tuoda esille yleisiä periaatteita, jotka vahvistettiin parlamentin 10.3.1987 pitämässä istunnossaan hyväksymässä päätöslauselmassa (EYVL C 99, s. 44), joka perustui Donnez’n laatimalle mietinnölle, jolla saatettiin päätökseen parlamentin kuulemismenettely ehdotuksesta pöytäkirjaksi Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan tarkistamisesta Euroopan parlamentin jäsenten osalta (A2-121/86).

95 Kantajan mukaan parlamentti vahvisti tällä tavalla periaatteita, joiden tarkoitus on suojata parlamentin jäsenten oikeuksia kieltäytymällä suurelta osin pidättämästä heidän koskemattomuuttaan, muun muassa kun on kyse heidän ilmaisunvapautensa suojaamisesta ja erityisesti kun parlamentin jäsenten poliittiset vastapuolet tai täytäntöönpanovalta ovat panneet vireille syytteitä.

96 Tässä ”vakiintuneessa oikeuskäytännössä” esille tuodut periaatteet tiivistetään kantajan mukaan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan ja sisämarkkinoiden valiokunnan 6.6.2003 päivätyssä asiakirjassa, jonka otsikko on ”Tiedonanto jäsenille nro 11/2003” (jäljempänä tiedonanto nro 11/2003).

97 Kantaja väittää, että lausunnot, joista häntä arvostellaan, kuuluvat selkeästi tehtäviin, joita hän hoitaa poliittisen puolueensa edustajana, ja tämän puolueen alueellisen parlamentaarisen ryhmän puheenjohtajana, vaikka hän edustaa tätä puoluetta myös Euroopan parlamentissa. Kantajan mukaan tästä seuraa, ettei häntä voida estää määrittelemästä näitä lausuntoja suoraan hänen poliittiseen toimintaansa liittyviksi. Näin ollen hän katsoo, että oikeudellisten asioiden valiokunta totesi ilmeisen vilpillisesti, ettei hän tehnyt näitä lausuntoja hoitaessaan parlamentin jäsenen tehtäviään.

98 Tästä seuraa kantajan mukaan paitsi edellä mainittujen parlamentin jäsenten ilmaisunvapauden periaatteiden loukkaaminen, myös fumus persecutionisia koskevien periaatteiden loukkaaminen, koska rikosasia pantiin vireille LICRAn, jonka taustalla toimivat kantajan poliittiset vastustajat sekä alueellisesti että Euroopan parlamentissa, tekemällä rikosilmoituksella ja yksityisoikeudellisella vaatimuksella.

99 Lisäksi kantaja katsoo, että Ranskan viranomaisten ja muun muassa oikeusviranomaisten toiminnasta käy ilmi myös tällainen fumus persecutionis.

100 Kantajan mukaan parlamentin vahvistamilla periaatteilla pyritään tällaisessa tilanteessa suojaamaan sen jäsentä koskemattomuuden pidättämiseltä.

101 Lopuksi kantaja väittää kolmannen kanneperusteensa tueksi yhtäältä, että rikkoessaan ilmaisunvapautta ja fumus persecutionisia koskevia periaatteitaan ja ”oikeuskäytäntöään”, parlamentti loukkasi oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteita, ja toisaalta, että pidättäessään kantajan koskemattomuuden ja poiketen täten ”oikeuskäytännöstään”, parlamentti loukkasi myös parlamentin jäsenten välillä noudatettavan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

102 Parlamentti kiistää nämä väitteet.

103 Siltä osin kuin kantaja väittää toisessa kanneperusteessaan, että parlamentin ”vakiintunutta oikeuskäytäntöä” koskemattomuutta koskevissa asioissa, sellaisena kuin se seuraa tiedonannosta nro 11/2003, on rikottu, ja kolmannessa kanneperusteessaan, että tämän ”vakiintuneen oikeuskäytännön” rikkomisesta seuraa oikeusvarmuuden, luottamuksensuojan ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteiden loukkaaminen, on aluksi tarkasteltava, mikä on tiedonannon nro 11/2003 oikeudellinen luonne.

– Tiedonannon nro 11/2003 oikeudellinen luonne ja unionin yleisen tuomioistuimen harjoittama valvonta

104 Aluksi on tarkasteltava tiedonantoa nro 11/2003, jonka sanamuoto on seuraava:

”[Oikeudellisten asioiden ja sisämarkkinoiden valiokunnan] sihteeristö laati liitteenä olevan asiakirjan valiokunnan pyynnöstä. Se on yksilöinyt vuodesta 1979 alkaen tapaukset, joissa parlamentille on tehty koskemattomuuden pidättämistä koskeva pyyntö mielipiteen ilmaisemista koskevissa asioissa, ja pyrkinyt nostamaan esille yleisiä periaatteita täysistunnossa pidetyt äänestykset huomioon ottaen.

– –

Vaikka pöytäkirjan [9] artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa viitataan kyseessä oleville kansallisille kansanedustajille tunnustettuihin vapauksiin, – – parlamentilla on mahdollisuus luoda omat periaatteensa ja muodostaa täten niin kutsuttu ’oikeuskäytäntö’.

– –

Edellä tarkoitettujen periaatteiden tai oikeuskäytännön vaikutuksena pitäisi muodostua eurooppalaisen parlamentaarisen koskemattomuuden johdonmukainen käsite, jonka pitäisi lähtökohtaisesti olla itsenäinen kansallisissa parlamenteissa voimissa oleviin erilaisiin käytäntöihin nähden – – [O]n tarkasteltu, onko koskemattomuutta olemassa kansallisessa lainsäädännössä, ja – – parlamentti soveltaa vakiintuneita periaatteita koskemattomuuden pidättämisestä päätettäessä.

– –

Periaate nro 2: perusperiaate on, että koskemattomuutta ei pidätetä tapauksissa, joissa toiminta, josta jäsentä syytetään, kuuluu hänen poliittiseen toimintaansa tai liittyy siihen suoraan.

Jäsenen poliittiseen toimintaan kuuluvia mielipiteen ilmauksia ovat julkisissa kokouksissa, poliittisissa julkaisuissa, lehdistössä, kirjassa, televisiossa, poliittisen kirjelehtisen allekirjoittamisella ja jopa lainkäyttöelimessä esitetyt näkemykset (myös ne, jotka on esitetty kansallisen parlamentin yleisölle varatulta lehteriltä) – – Parlamentti on jopa kieltäytynyt pidättämästä koskemattomuutta liitännäisten syytösten osalta kun ensisijainen syytös liittyi poliittisen näkemyksen ilmaisemiseen.

Se, mikä oletetaan lausutuksi julki ääneen tai kirjallisesti, on suurelta osin merkityksetöntä, erityisesti tapauksessa, jossa mielipiteen ilmaisu liittyy toiseen poliitikkoon tai julkisen keskustelun kohteeseen. Tästä voidaan kuitenkin esittää vastalauseita tietyissä tapauksissa:

– –

3. kertomuksissa mainitaan usein, etteivät vihaan yllyttäminen, herjaus tai henkilön perusoikeuksien loukkaaminen tai ryhmien tai henkilöiden kunniaan tai maineeseen kohdistuva loukkaus ole mielipiteiden ilmaisemista. On kuitenkin todettava, että parlamentti on vakiintuneesti suhtautunut hyvin avarakatseisesti mielipiteen ilmaisuihin poliittisella näyttämöllä, ja huomautettava, että poliittisella näyttämöllä on usein vaikea erotella toisistaan kiistely ja herjaaminen.

– –

Fumus persecutionisin käsite, toisin sanoen oletus, että parlamentin jäsentä vastaan on aloitettu oikeustoimia hänen poliittisen toimintansa vahingoittamiseksi, esimerkiksi jos tutkinnan taustalla on nimettömiä ilmiantoja tai kun pyyntö on esitetty kauan väitteiden jälkeen. Esimerkiksi kun poliittinen vastapuoli on vaatinut korvausta herjauksesta, katsotaan, että, jos toisin ei ole osoitettu, tällaisten vaatimusten tarkoitus on vahingoittaa asianomaista parlamentin jäsentä eikä saada korvausta. Kyseessä on oletettavasti fumus persecutionis erityisesti kun oikeustoimiin ryhdytään vanhojen, vaalikampanjan aikana tapahtuneiden tosiseikkojen takia, jotta syytetystä saadaan esimerkkitapaus, ym.

Periaate nro 3: kun poliittinen vastustaja aloittaa oikeustoimet, jos toisin ei ole osoitettu, koskemattomuutta ei pidätetä jos katsotaan, että oikeustoimien tarkoitus on vahingoittaa kyseessä olevaa parlamentin jäsentä eikä saada korvausta vahingoista. Samalla tavoin kun oikeustoimet aloitetaan olosuhteissa, joissa voidaan ajatella, että niiden ainoa tarkoitus on aiheuttaa kyseessä olevalle jäsenelle haittaa.

– –”

105 On todettava, että parlamentti katsoi perustellusti, ettei tämä oikeudellisten asioiden ja sisämarkkinoiden valiokunnan sihteeristön laatima asiakirja ole parlamentin toimi, ja että se on vain yhteenveto tämän valiokunnan aikaisemmasta päätöskäytännöstä kyseessä olevalla alalla.

106 Lisäksi on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan oikeus vedota luottamuksensuojaan koskee kaikkia yksityisiä oikeussubjekteja, jotka ovat sellaisessa tilanteessa, josta ilmenee, että heille on yhteisön hallinnon antamien täsmällisten vakuuttelujen vuoksi syntynyt perusteltuja odotuksia (yhdistetyt asiat C-37/02 ja C-38/02, Di Lenardo ja Dilexport, tuomio 15.7.2004, Kok., s. I-6911, 70 kohta ja asia T-203/96, Embassy Limousines & Services v. parlamentti, tuomio 17.12.1998, Kok., s. II-4239, 74 kohta). Tällaisia vakuutteluja ovat, oli se oikeudellinen muoto, jossa ne on annettu tiedoksi, mikä hyvänsä, täsmälliset, ehdottomat ja yhtäpitävät tiedot, jotka on saatu toimivaltaisista ja luotettavista lähteistä (ks. vastaavasti asia C-82/98 P, Kögler v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 25.5.2000, Kok., s. I-3855, 33 kohta ja asia T-439/09, Purvis v. parlamentti, tuomio 18.10.2011, Kok., s. II-7231, 69 kohta). Tämän periaatteen loukkaamiseen ei sitä vastoin voida vedota, jollei hallinto ole antanut asiassa täsmällisiä vakuutteluja (asia C-506/03, Saksa v. komissio, tuomio 24.11.2005, 58 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa ja yhdistetyt asiat C-182/03 ja C-217/03, Belgia ja Forum 187 v. komissio, tuomio 22.6.2006, Kok., s. I-5479, 147 kohta). Lisäksi

vain sovellettavien normien mukaiset vakuuttelut voivat synnyttää tällaisen perustellun luottamuksen (asia T-347/03, Branco v. komissio, tuomio 30.6.2005, Kok., s. II-2555, 102 kohta ja asia T-282/02, Cementbouw Handel & Industrie v. komissio, tuomio 23.2.2006, Kok., s. II-319, 77 kohta).

107 Koska tiedonanto nro 11/2003 ei ole parlamentin toimi vaan pelkkä oikeudellisten asioiden ja sisämarkkinoiden valiokunnan aikaisemman päätöskäytännön yhteenveto, jonka parlamentin pääsihteeri laati valistaakseen parlamentin jäseniä tästä päätöskäytännöstä, ja koska tällainen toimi ei voi sitoa parlamenttia, se ei sisällä parlamentilta saatuja täsmällisiä, ehdottomia ja yhtäpitäviä tietoja, jotka voivat muodostaa parlamentin täsmällisiä vakuutteluja, joiden vuoksi parlamentin jäsenille on voinut syntyä perusteltuja odotuksia.

108 Tästä seuraa joka tapauksessa, ettei kantaja voi väittää, että parlamentti loukkasi perustellun luottamuksen periaatetta kun se poikkesi asiakirjasta, joka ei ole parlamentin toimi.

109 On kuitenkin muistutettava, että toimielinten on käytettävä toimivaltaansa noudattaen unionin oikeuden yleisiä periaatteita, kuten yhdenvertaisen kohtelun ja hyvän hallinnon periaatetta, ja että kun otetaan huomioon nämä periaatteet, toimielinten on otettava huomioon jo tehdyt samanlaisia hakemuksia koskevat päätökset ja pohdittava erityisen huolellisesti sitä, onko tehtävä samanlainen päätös vai ei. Lisäksi yhdenvertaisen kohtelun ja hyvän hallinnon periaatteet on sovitettava yhteen laillisuusperiaatteen kanssa (ks. vastaavasti asia C-51/10 P, Agencja Wydawnicza Technopol v. SMHV, tuomio 10.3.2011, Kok., s. I-1541, 73–75 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

110 Tältä osin on muistutettava, että yhdenvertaisen kohtelun periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tilanteita ei kohdella eri tavoin eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavoin, ellei tällaista kohtelua voida objektiivisesti perustella (ks. asia C-127/07, Arcelor Atlantique et Lorraine ym., tuomio 16.12.2008, Kok., s. I-9895, 23 kohta ja asia C-67/09 P, Nuova Agricast ja Cofra v. komissio, tuomio 14.10.2010, Kok., s. I-9811, 78 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

111 Lisäksi oikeuskäytännössä katsotaan vakiintuneesti, että unionin oikeusjärjestyksessä myönnettyihin takeisiin hallinnollisissa menettelyissä kuuluu erityisesti hyvän hallinnon periaate, johon liittyy toimivaltaisen toimielimen velvoite tutkia huolellisesti ja puolueettomasti kaikki käsiteltävänä olevan tapauksen kannalta merkitykselliset seikat (asia C-269/90, Technische Universität München, Kok. 1990, s. I-5469, Kok. Ep. XI, s. I-485, 14 kohta ja asia C-505/09 P, komissio v. Viro, tuomio 29.3.2012, 95 kohta).

112 Näin ollen on katsottava, että kantaja pyrkii kanneperusteellaan, jossa hän vetoaa koskemattomuutta koskevan parlamentin ”vakiintuneen oikeuskäytännön” rikkomiseen, väittämään, että hyvän hallinnon ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteita on loukattu.

113 Vaikka oletettaisiin, että tiedonannossa nro 11/2003 ilmoitetaan riittävän täsmällisesti, minkälaista parlamentin suhtautumista sen jäsenet voivat odottaa kun parlamentin ratkaistavaksi saatetaan jäsenen koskemattomuutta koskeva asia erityisesti ilmaisunvapauden ja fumus persecutionisin kannalta, on katsottava, että parlamentti voi poiketa siitä vain jos se perustelee ratkaisuaan riittävästi.

114 Tältä osin on muistutettava, että SEUT 296 artiklan mukainen perusteluvelvollisuus määräytyy kyseisen toimenpiteen luonteen mukaan ja perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä toimenpiteen tehneen toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluvelvollisuuden täyttymistä on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, joita ovat muun muassa toimenpiteen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja se tarve, joka niillä, joille päätös on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, koska tutkittaessa, ovatko päätöksen tai muun toimenpiteen perustelut SEUT 296 artiklan mukaisia, on otettava huomioon paitsi päätöksen toimenpiteen sanamuoto myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (asia C-367/95 P,

komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok., s. I-1719, 63 kohta; asia C-301/96, Saksa v. komissio, tuomio 30.9.2003, Kok. 2003. s. I-9919, 87 kohta ja asia C-42/01, Portugali v. komissio, tuomio 22.6.2004, Kok., s. I-6079, 66 kohta).

115 Kun on kyse oikeusvarmuuden periaatteesta, oikeuskäytännöstä käy ilmi, että tämä periaate on unionin oikeuden perusperiaate, joka edellyttää erityisesti, että säännösten on oltava selviä ja täsmällisiä, jotta oikeussubjektit voivat ilman epävarmuutta saada tiedon oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ja ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin. Koska tietynasteinen epävarmuus oikeussäännön ulottuvuudesta on kuitenkin erottamaton osa oikeussääntöä, on selvitettävä, liittyykö kyseessä olevaan oikeussääntöön sellaista epäselvyyttä, etteivät oikeussubjektit voi selvittää riittävällä varmuudella mahdollisia epäselvyyksiä säännön merkityksen tai ulottuvuuden osalta (ks. vastaavasti asia C-110/03, Belgia v. komissio, tuomio 14.4.2005, Kok., s. I-2810, 31 ja 31 kohta).

– Riidanalainen toimi

116 Kantaja esittää toisen kanneperusteensa tueksi, että parlamentti on laiminlyönyt aikaisempaa päätöskäytäntöään sellaisten tapausten arvioinnissa, jotka koskevat parlamentin jäsenten ilmaisunvapautta ja joissa epäillään fumus persecutionisia.

117 Ilmaisunvapauden osalta parlamentin päätöskäytännöstä käy tiedoksiannon nro 11/2003 mukaan ilmi, että koskemattomuuden pidättämistä voidaan harkita erityisesti jos tosiseikat, joista jäsentä arvostellaan, liittyvät rotuvihaan yllyttämiseen.

118 Nyt esillä olevassa asiassa on todettava, että riidanalaisen toimen A ja B kohdassa luonnehditaan tosiseikat seuraavasti:

”A. ottaa huomioon, että Ranskan yleinen syyttäjä on pyytänyt – – parlamentin jäsenen [kantajan] parlamentaarisen koskemattomuuden pidättämistä, jotta nostetusta syytteestä väitetystä rotuvihaan yllyttämisestä voidaan käynnistää tutkinta ja [häntä] vastaan voidaan tarvittaessa nostaa syyte Ranskan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, vetoomustuomioistuimessa ja korkeimmassa oikeudessa,

B. ottaa huomioon, että [kantajan] parlamentaarisen koskemattomuuden pidättäminen liittyy väitettyyn rikokseen rotuvihaan yllyttämisestä Rhône-Alpes'in alueneuvostossa toimivan Front National -ryhmän, jonka puheenjohtajana [kantaja] toimi, 3. lokakuuta 2008 julkaiseman lehdistötiedotteen johdosta.”

119 Lisäksi on todettava fumus persecutionisista, että kantajaa vastaan aloitettujen oikeustoimien taustalla ei ollut poliittinen vastustaja vaan yhdistys, jolla on lehdistönvapaudesta 29.7.1881 annetun lain (loi du 29 juillet 1881 sur la liberté de la presse, Bulletin des Lois, 1881, nro 637, s. 125) mukainen oikeus saattaa tuomioistuinten käsiteltäväksi rasistiset tai muukalaisvihamieliset suullisesti tai kirjallisesti esitetyt lausunnot, että tutkinnan taustalla ei ole nimettömiä ilmiantoja, että syytteet eivät koske vanhoja tosiseikkoja tai vaalikampanjan aikana tapahtuneita tosiseikkoja ja että parlamentin huomioon ottamien tosiseikkojen, joita kantaja ei myöskään ole kiistänyt, valossa mikään ei osoita, että syytteiden tarkoitus olisi ilmeisellä tavalla ollut käyttää kantajaa esimerkkinä.

120 Nyt esillä olevassa asiassa ei siis täyty yksikään parlamentin aikaisemmassa päätöskäytännössä määritellyistä arviointiperusteista, joiden perusteella parlamentti on aikaisemmin voinut hylätä koskemattomuuden pidättämistä koskevan pyynnön.

121 Kantajan koskemattomuuden pidättämisestä tehdyssä päätöksessä parlamentti totesi perustellusti seuraavaa:

”Tässä tapauksessa parlamentti ei ole löytänyt todisteita ’fumus persecutionis’ -tapauksesta eli riittävän vakavia ja täsmällisiä epäilyjä siitä, että syyte on nostettu – – jäsenen poliittisen toiminnan vahingoittamiseksi”

122 Tästä seuraa, että sekä ilmaisunvapauden että mahdollisen fumus persecutionisin arvioinnin osalta parlamentti on täyttänyt velvollisuutensa arvioida huolellisesti ja puolueettomasti kaikkia yksittäistapauksen merkityksellisiä tekijöitä, ja ettei kantaja ole esittänyt näyttöä siitä, että hyvän hallinnon periaatetta on loukattu.

123 Asia on täten myös yhdenvertaisen kohtelun periaatteen osalta, koska kantaja ei ole osoittanut tiedonannossa nro 11/2003 esille tuodun parlamentin aikaisemman päätöskäytäntö huomioon ottaen, että häntä olisi kohdeltu eri tavalla kuin parlamentin jäseniä tavanomaisesti kohdellaan vastaavissa tilanteissa.

124 Lisäksi kun otetaan huomioon tiedonannon nro 11/2003, joka ei ole parlamentin toimi (ks. edellä 107 ja 108 kohta), oikeudellinen luonne, kantaja ei voi tehokkaasti väittää, että parlamentti loukkasi oikeusvarmuuden periaatetta sivuuttaessaan tämän tiedonannon hänelle ennalta arvaamattomalla tavalla, koska tätä parlamentin pääsihteeristön yksin laatimaa tiedonantoa ei voida pitää oikeussääntönä edellä (115 kohta) mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla.

125 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että riidanalaisen toimen perustelut ovat riittävät edellä esitettyjen kahden kohdan osalta.

126 Toinen ja kolmas kanneperuste on näin ollen hylättävä kokonaisuudessaan.

Viides kanneperuste, joka koskee työjärjestyksen niiden määräysten rikkomista, jotka koskevat menettelyä, joka voi johtaa parlamentin jäsenen edustajantoimen menettämiseen

127 Kantaja väittää lähinnä, että tosiseikoista, joista häntä syytetään, voidaan Ranskan lain mukaan määrätä täydentävänä seuraamuksena vaalikelpoisuuden menettäminen, joka johtaa edustajantoimien menettämiseen.

128 Kantajan mukaan Ranskan hallitus ei ole noudattanut työjärjestyksen 3 artiklan 6 kohdassa määrättyä menettelyä ja se on kirjelmissään jättänyt mainitsematta, että kantajaa vastaan aloitetuista oikeustoimista voi olla seurauksena hänen parlamentin jäsenen edustajantoimensa menettäminen.

129 Lisäksi kantaja väittää, ettei yksikään parlamentin elin pyytänyt asiasta selvitystä Ranskan hallitukselta. Parlamentin puhemiehen olisi kuitenkin pitänyt saattaa tämä olennainen seikka oikeudellisten asioiden valiokunnan tietoon ja tämä valiokunta olisi voinut ottaa sen huomioon vaikka tällaisen täydentävän seuraamuksen määrääminen kantajalle oli hyvin epätodennäköistä.

130 Kantajan mukaan tästä seuraa, että tämän olennaisen menettelymääräyksen rikkominen rasittaa toimivaltaisen valiokunnan kertomusta ja näin ollen myös kantajan koskemattomuuden pidättämistä koskevaa päätöstä.

131 Parlamentti kiistää nämä väitteet.

132 Oikeuskäytännössä todetaan vakiintuneesti, että yhteisön toimielimen työjärjestyksen tarkoituksena on yksikköjen sisäisen toiminnan organisointi hyvän hallintotavan mukaisesti. Tästä seuraa, etteivät luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt voi vedota kumoamiskanteen tueksi näiden sääntöjen väitettyyn

rikkomiseen, koska niitä ei ole tarkoitettu yksityisten oikeussubjektien suojelemiseen (ks. asia C-69/89, Nakajima v. neuvosto, tuomio 7.5.1991, Kok. 1991, s. I-2069, 49 ja 50 kohta ja vastaavasti asia C-443/05 P, Common Market Fertilizers v. komissio, tuomio 13.9.2007, Kok., s. I-7209, 144 ja 145 kohta).

133 Lisäksi oikeuskäytännössä todetaan vakiintuneesti, että olennaisen menettelymääräyksen rikkominen voi merkitä kyseisen päätöksen kumoamista, jos on osoitettu, että mikäli tällaista rikkomista ei olisi tapahtunut, kyseisen päätöksen sisältö olisi ollut erilainen (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 209/78-215/78 ja 218/78, van Landewyck ym. v. komissio, tuomio 29.10.1980, Kok., s. 3125, 47 kohta ja asia T-279/02, Degussa v. komissio, tuomio 5.4.2006, Kok., s. II-879, 416 kohta).

134 Nyt esillä olevassa asiassa kantaja pyrkii ensimmäisellä kanneperusteellaan lähinnä saamaan unionin yleinen tuomioistuin toteamaan, että Ranskan viranomaiset ovat laiminlyöneet työjärjestyksen 3 artiklan 6 kohdan mukaisen velvollisuutensa ilmoittaa parlamentille menettelystä, joka saattaa johtaa kantajan edustajantoimen menettämiseen.

135 On kuitenkin todettava, ettei työjärjestyksen 3 artiklan 6 kohdassa aseteta jäsenvaltioille tällaista velvollisuutta.

136 Työjärjestyksen 3 artiklan 6 kohdassa nimittäin määrätään, että kun jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset käynnistävät menettelyn, joka saattaa johtaa siihen, että jäsen menettää edustajantoimensa, puhemies pyytää näitä tiedottamaan säännöllisesti menettelyn etenemisestä ja välittää tiedot valtakirjojen tarkastuksesta vastaavalle valiokunnalle, jonka ehdotuksen perusteella parlamentti voi tehdä päätöksensä.

137 Tässä artiklassa määrätään siis menettelystä, jota noudattaa parlamentin puhemies, eivät jäsenvaltiot. Lisäksi missään tapauksessa ei voi olla niin, että parlamentin työjärjestyksessä asetettaisiin velvollisuuksia jäsenvaltioille.

138 Ensimmäinen väite on näin ollen hylättävä.

139 Toinen väite koskee sitä, ettei yksikään parlamentin elin sen puhemiehestä alkaen arvostellut Ranskan viranomaisia siitä, etteivät ne ilmoittaneet parlamentille, että kantaja oli vaarassa menettää edustajantoimensa, vaikka puhemiehen olisi pitänyt ilmoittaa toimivaltaiselle valiokunnalle tästä laiminlyönnistä, jonka tämä valiokunta olisi voinut ottaa huomioon tehdessään päätöstä kantajan koskemattomuuden pidättämisestä.

140 On kuitenkin todettava, että työjärjestyksen 3 artiklan 6 kohdassa, johon ei sisälly sääntöjä, joiden tarkoitus on yksityisten oikeussubjektien suojaaminen, pyritään vain, kuten parlamentti katsoo, tarjoamaan parlamentille mahdollisuus saada tietoa sellaisen kansallisten viranomaisten käsittelemän menettelyn etenemisestä, joka saattaa johtaa siihen, että jäsen menettää edustajantoimensa ja siihen, että hänen tilalleen valitaan mahdollisesti uusi jäsen.

141 Tältä osin se on määräys, jolla pyritään takaamaan parlamentin moitteeton sisäinen toiminta, eikä se siis ole olennainen menettelymääräys parlamentin jäsenen koskemattomuuden pidättämistä koskevassa menettelyssä.

142 Tästä seuraa, että myös toinen väite on hylättävä.

143 Viides kanneperuste on näin ollen hylättävä kokonaisuudessaan.

Kuudes kanneperuste, joka koskee kontradiktorisuuden periaatteen ja puolustautumisoikeuksien loukkaamista

144 Kantaja väittää, että kontradiktorista periaatetta ja puolustautumisoikeuksia on loukattu, koska hänellä ei ollut mahdollisuutta puolustautua silloin, kun hänen koskemattomuutensa pidättämisestä äänestettiin täysistunnossa, ja koska hänen parlamentin puhemiehelle tästä asiasta esittämänsä pyyntö hylättiin.

145 Kantaja myöntää, että työjärjestyksen 7 artiklan 8 kohdan kolmannessa alakohdassa määrätään, että jäsen, jonka erioikeudet tai vapaudet ovat käsiteltävänä, ei osallistu keskusteluun, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 151 artiklan määräysten soveltamista.

146 Hän vetoaa kuitenkin tämän määräyksen lainvastaisuuteen ja väittää, että se on ristiriidassa puolustautumisoikeuksien ja erityisesti kuulluksi tulemista koskevan oikeuden kanssa.

147 Kantaja esittää tältä osin ensimmäiseksi, ettei vain sen perusteella, että oikeudellisten asioiden valiokunta kuuli häntä suljetuin ovin, voida katsoa, että hänen puolustautumisoikeuksiaan on noudatettu, koska hänellä ei ollut tietoa edes esittelijän laatiman kertomuksen sisällöstä.

148 Kantaja huomauttaa toiseksi, että valiokuntien kokouspöytäkirjoissa ei mainita hänen kuulemisessaan todellisuudessa läsnä olleiden parlamentin jäsenten nimiä vaan pelkästään läsnäololuettelo. Kantajan mukaan useat tämän luettelon allekirjoittaneet jäsenet eivät olleet enää paikalla hänen kuulemisensa yhteydessä.

149 Kolmanneksi kantaja väittää, että useat kertomuksesta äänestäneet jäsenet eivät olleet paikalla kun häntä kuultiin. Kurinpitomenettelyissä, tuomioistuinmenettelyissä ja hallinnollisissa menettelyissä on kuitenkin yleisesti hyväksytty, että päätöksen voivat tehdä vain ne, jotka ovat kuulleet asianomaista, mikä edellyttää, että samat henkilöt osallistuvat sekä asianomaisen kuulemiseen että häntä koskevan päätöksen tekemiseen.

150 Neljänneksi kantaja väittää, että hänen kuulemisestaan kieltäytyminen on ristiriidassa myös useimpien parlamentaaristen käytäntöjen ja erityisesti Ranskan Assemblée nationalen työjärjestyksen (règlement de l'Assemblée nationale) 80 §:n 7 momentin kanssa, jossa säädetään, että kansanedustaja osallistuu keskusteluun hänen koskemattomuutensa pidättämistä koskevan pyynnön tarkastelussa.

151 Viidenneksi kantaja väittää, että lisäksi parlamentti sulki pois mahdollisuuden keskusteluun, koska se valitsi työjärjestyksen 138 artiklan 2 kohdan mukaisen yksinkertaistetun menettelyn ilman keskustelua, jota käytetään sellaisia asiakirjoja varten, joista äänestetään ilman tarkistuksia. Kantajan mukaan tätä luonteeltaan yleistä määräystä ei kuitenkaan voida soveltaa, koska työjärjestyksen 7 artiklan 8 kohdan erityisissä määräyksissä, joita sovelletaan koskemattomuutta koskeviin asioihin, määrätään keskustelun järjestämisestä.

152 Kuudenneksi kantaja väittää vielä, että puheenjohtajakokous tarkastelee ehdotukset siitä, järjestetäänkö toimen hyväksymisen yhteydessä keskustelu vai ei. Kantajan mukaan poliittisiin ryhmiin sitoutumattomilla jäsenillä ei kuitenkaan ole valittua edustajaa tässä kokouksessa, jossa heitä edustaa vain tehtävään nimitetty edustaja, jolla ei ole äänioikeutta ja joka ei tämän vuoksi voi vaatia keskustelun järjestämistä, mikä taas kantajan mukaan merkitsee sitoutumattomien jäsenten syrjintää, kuten oli asian laita yhdistetyissä asioissa T-222/99, T-327/99 ja T-329/99, Martinez ym. vastaan parlamentti, tuomio 2.10.2001 (Kok., s. II-2823).

153 On täsmennettävä, että kantaja mainitsi suullisessa käsittelyssä, että hänen kanneperusteensa koski vain parlamentin sisäisten menettelyiden takeita koskemattomuuden pidättämistä koskevan pyynnön tarkastelun yhteydessä eli kontradiktorista keskustelua ja puolustautumisoikeuksien kunnioittamista, mutta että hän ei kuitenkaan väittänyt, että näitä sisäisiä menettelymääräyksiä olisi rikottu nyt esillä olevassa asiassa.

154 Parlamentti kiistää nämä väitteet.

155 Kantajan väite, sellaisena kuin hän sitä täsmensi suullisessa käsittelyssä, koskee lähinnä sitä, että hän olisi halunnut käyttää täysistunnossa puheenvuoron puolustautuakseen, ja että häneltä evättiin tämä oikeus, koska työjärjestyksen 7 artiklan 8 kohdan ja 138 artiklan 2 kohdan soveltaminen yhdessä oli esteenä keskustelun järjestämiselle ja sille, että kantaja olisi käyttänyt puheenvuoron.

156 Kantaja katsoo nimittäin, että työjärjestyksen 138 artiklan 2 kohdan perusteella estettiin keskustelu, josta kuitenkin määrätään saman työjärjestyksen 7 artiklan 8 kohdassa, ja että soveltamalla työjärjestyksen 7 artiklan 8 kohtaa estetään myös parlamentin jäsenen puheenvuoron silloin kun tällainen keskustelu järjestetään.

157 Vaikka kantaja toteaa, että parlamentti noudatti työjärjestyksensä määräyksiä, hän kiistää sitä vastoin tällaisen määräyksen lainmukaisuuden, koska hän katsoo, että sillä loukataan sekä puolustautumisoikeuksia että kontradiktorista periaatetta.

158 On siis tarkasteltava ensimmäiseksi, olisiko asiassa pitänyt järjestää keskustelu täysistunnossa, toiseksi, jos vastaus on myöntävä, voitiinko kantajalta evätä mahdollisuus osallistua tähän keskusteluun ja näin ollen, ovatko työjärjestyksen 7 artiklan 8 kohdan määräykset tältä osin lainvastaiset, ja vielä kolmanneksi, voidaanko muilla parlamentin noudattamaa menettelyä koskevilla väitteillä asettaa tämän menettelyn lainmukaisuus kyseenalaiseksi.

– Keskustelun järjestäminen täysistunnossa

159 Alustavasti on huomautettava, että kantaja ei aseta kyseenalaiseksi työjärjestyksen 7 artiklan 8 kohtaa siltä osin kuin siinä määrätään keskustelun järjestämisestä, vaan pelkästään siltä osin kuin siinä määrätään, että asianomainen jäsen ei voi osallistua tähän keskusteluun.

160 Ensimmäiseksi on siis tarkasteltava, onko sallittua soveltaa työjärjestyksen 138 artiklan 2 kohtaa, jossa määrätään yksinkertaistetusta menettelystä ilman keskustelua ja tarkistuksia silloin, kun täysistunnossa hyväksytään jäsenen koskemattomuutta koskeva päätös.

161 Työjärjestyksen 138 artiklan 2 kohdassa määrätään, että kun muu kuin lainsäädäntöä koskeva päätöslauselmaesitys on hyväksytty valiokunnassa siten, että vähemmän kuin kymmenesosa valiokunnan jäsenistä on äänestänyt sitä vastaan, tämä esitys otetaan esityslistaluonnokseen äänestettäväksi ilman tarkistuksia ja keskustelua, ellei puheenjohtajakokouksen ehdotuksesta tai poliittisen ryhmän taikka vähintään 40 jäsenen pyynnöstä toisin päätetä.

162 Ensimmäiseksi on katsottava, kuten parlamentti on katsonut ilman, että kantaja olisi sitä kiistänyt, että työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu käsite ”muu kuin lainsäädäntöä koskeva päätöslauselmaesitys”, toisin kuin käsite ”ehdotus lainsäätämisjärjestyksessä annettavaksi säädökseksi”, kattaa työjärjestyksen 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun käsitteen ”päätösehdotus”.

163 Toiseksi on katsottava, että työjärjestyksessä määrätään, että vasta valiokunnassa käydyn keskustelun päätteeksi ja jos vähemmän kuin kymmenesosa valiokunnan jäsenistä on äänestänyt päätösehdotusta vastaan, tämän jälkeen ilman eri toimenpiteitä noudatettava menettely on prosessiekonomisista syistä työjärjestyksen 138 artiklassa tarkoitettu menettely ilman keskustelua ja tarkistuksia.

164 Kolmanneksi on korostettava, että työjärjestyksessä määrätään kuitenkin suojatoimenpiteitä, jotka mahdollistavat keskustelun järjestämisen täysistunnossa valiokunnassa järjestetyn äänestyksen tuloksesta huolimatta ja puheenjohtajakokouksen ehdotuksen perusteella tai poliittisen ryhmän tai vähintään 40 jäsenen vaatimuksesta.

165 Täysistunnossa käytävän keskustelun mahdollisuus ei siis ole millään tavoin poissuljettu vaikka 138 artiklan 2 kohdan määräykset johtavat siihen, että jokin asia otetaan täysistunnon esityslistalle äänestettäväksi ilman keskustelua ja tarkistuksia.

166 Neljänneksi työjärjestyksen 7 artiklan 8 kohdassa ei edellytetä keskustelun järjestämistä täysistunnossa, vaan siinä vain määrätään siitä, missä olosuhteissa keskustelu käydään jos se järjestetään eli että keskustelu rajoittuu koskemaan jäsenen koskemattomuuden pidättämistä tai säilyttämistä puoltaviin ja niitä vastaan esitettyihin perusteisiin ja että sen yhteydessä ei voida tehdä tarkistuksia.

167 Tästä seuraa, että näissä määräyksissä ei millään tavoin suljeta pois, että kun päätösehdotus on hyväksytty valiokunnassa ja kun vähemmän kuin kymmenesosa valiokunnan jäsenistä on äänestänyt sitä vastaan, asia otetaan ilman eri toimenpiteitä esityslistaluonnokseen äänestettäväksi ilman tarkistuksia ja keskustelua työjärjestyksen 138 artiklan 2 kohdassa määrätyllä tavalla.

168 Työjärjestyksen 7 artiklan 8 kohta ei siis ole lex specialis, josta ei olisi sallittua poiketa 138 artiklan 2 kohdan nojalla, vaan nämä määräykset täydentävät toisiaan menettelyssä helpottaen parlamentin työskentelyä täysistunnossa silloin kun vain hyvin pieni vähemmistö on ilmoittanut vastustavansa toimivaltaisen valiokunnan hyväksymää ehdotusta tai kun kukaan ei ole ilmoittanut vastustavansa sitä.

169 On täsmennettävä, että parlamentti totesi, mitä kantaja ei ole kiistänyt, että työjärjestyksen 138 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely ilman keskustelua oli parlamentin tavallisesti noudattama menettely koskemattomuuden pidättämistä koskevia pyyntöjä koskevissa päätöksissä ja että 7 artiklan 8 kohdassa määrätty keskustelu täysistunnossa käytiin vain poikkeuksellisesti, koska 138 artiklan 2 kohdan soveltaminen määräytyi vain toimivaltaisen valiokunnan äänestyksen tuloksen mukaan.

170 Lisäksi on katsottava yhtäältä, että nyt esillä olevassa asiassa asia otettiin täysistunnon esityslistaan ilman tarkistuksia ja keskustelua toteutettava äänestystä varten, koska päätösehdotus oli hyväksytty valiokunnassa ja koska vähemmän kuin kymmenesosa valiokunnan jäsenistä oli äänestänyt sitä vastaan. Toisaalta on katsottava, mitä kantaja ei ole kiistänyt, että puheenjohtajakokous, yksikään poliittinen ryhmä tai edes 40 jäsentä eivät ole ilmoittaneet vaativansa keskustelun järjestämistä kantajan koskemattomuuden pidättämistä koskevasta päätöksestä.

171 Näin ollen on katsottava, että parlamentti sovelsi asianmukaisesti työjärjestyksen 138 artiklan menettelyä ilman tarkistuksia ja keskustelua.

172 Näin ollen siltä osin kuin kantaja siitä huolimatta, että hän on suullisessa käsittelyssä täsmentänyt väitteitään, edelleen vetoaa menettelyn väärinkäyttöön, on todettava vielä, että oikeuskäytännössä katsotaan vakiintuneesti, että harkintavaltaa on käytetty väärin, josta menettelyn väärinkäyttö on vain yksi ilmenemismuoto, ainoastaan, jos objektiivisten, asiaankuuluvien ja yhtäpitävien seikkojen perusteella on selvää, että riidanalainen toimenpide on tehty yksinomaan tai ainakin olennaisilta osin muiden kuin esitettyjen päämäärien saavuttamiseksi tai perustamissopimuksessa asian käsittelyjärjestykseksi erityisesti määrätyn menettelyn välttämiseksi (asia C-342/03, Espanja v. neuvosto, tuomio 10.3.2005, Kok., s. I-1975, 64 kohta ja asia C-310/04, Espanja v. neuvosto, tuomio 7.9.2006, Kok., s. I-7285, 69 kohta).

173 Koska nyt esillä olevassa asiassa kyseessä oleva kohta merkittiin ilman eri toimenpiteitä täysistunnon esityslistaan äänestettäväksi ilman tarkistuksia ja keskustelua ja koska päätösehdotus oli hyväksytty valiokunnassa alle kymmenesosan valiokunnan jäsenistä äänestäessä sitä vastaan, ei nyt esillä olevassa asiassa ole yhtäkään objektiivista ja merkityksellistä seikkaa, jonka perusteella olisi selvää, että riidanalainen toimenpide toteutettiin määrätyn menettelyn välttämiseksi.

174 Toiseksi on tarkasteltava, ovatko, kuten kantaja väittää, puolustautumisoikeuksien kunnioittamista ja kontradiktorisuutta koskevat yleiset periaatteet siitä huolimatta, että parlamentin noudattama menettely on sääntöjenmukainen, ristiriidassa parlamentin työjärjestyksessä määrätyn sen menettelyn kanssa, jota noudattaen parlamentin jäsenen koskemattomuuden pidättämistä koskevat päätökset tehdään.

175 Tältä osin on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan puolustautumisoikeuksien ja erityisesti kuulluksi tulemista koskevan oikeuden kunnioittaminen menettelyssä, jota käydään jotakin henkilöä vastaan ja jonka päätteeksi voidaan tehdä hänelle vastainen päätös, on unionin oikeuden perustavanlaatuinen periaate, jota on noudatettava, vaikka kyseessä olevasta menettelystä ei olisi annettu mitään sääntöjä (asia C-344/05 P, komissio v. De Bry, tuomio 9.11.2006, Kok., s. I-10915, 37 kohta ja asia T-390/08, Bank Melli Iran v. neuvosto, tuomio 14.10.2009, Kok., s. II-3967, 91 kohta). Tämä periaate myös vahvistetaan perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdan a alakohdassa.

176 Tämän periaatteen mukaisesti asianomaisella henkilöllä on pitänyt olla ennen häntä koskevan päätöksen tekemistä mahdollisuus esittää tehokkaasti kantansa niiden tosiseikkojen ja olosuhteiden paikkansapitävyydestä ja merkityksellisyydestä, joiden perusteella tämä päätös on tehty (ks. vastaavasti asia 44/69, Buchler v. komissio, tuomio 15.7.1970, Kok., s. 733, 9 kohta ja asia C-458/98 P, Industrie des poudres sphériques v. neuvosto, tuomio 3.10.2000, Kok., s. I-8147, 99 kohta).

177 Tästä seuraa, että näiden periaatteen mukaisesti päätöstä ei voida tehdä sellaisten tosiseikkojen ja olosuhteiden perusteella, joista asianomaisella henkilöllä ei ole ollut ennen päätöksen tekemistä mahdollisuutta esittää tehokkaasti kantaansa.

178 Oikeus tulla kuulluksi ei kuitenkaan välttämättä merkitse julkista keskustelua henkilöä vastaan aloitetussa menettelyssä, joka saattaa johtaa hänelle vastaiseen päätökseen.

179 Puolustautumisoikeuksien ja kontradiktorisuuden noudattaminen ei täten merkitse, että ennen kuin parlamentti päättää jäsenen koskemattomuuden pidättämisestä, asiasta on välttämättä keskusteltava täysistunnossa.

180 Kantaja ei myöskään ole osoittanut, että tällainen periaate olisi voimassa suurimmassa osassa jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksiä, edes Ranskan oikeusjärjestyksessä.

181 Parlamentti nimittäin esitti suullisessa käsittelyssä, mitä kantaja ei ole kiistänyt, että Ranskassa on ollut vuodesta 1995 alkaen käytössä järjestelmä, jossa sen kamarin puhemiehistön, jonka jäsen kansanedustaja on, tehtävänä on tehdä päätös hänen koskemattomuutensa pidättämisestä, eikä päätöstä tehdä enää kansalliskokouksen täysistunnossa.

182 Sitä vastoin on otettava huomioon työjärjestyksen 7 artiklan 3 kohta, jossa määrätään, että jäsenelle, jota koskemattomuuden pidättämistä koskeva pyyntö koskee, on tarjottava mahdollisuus esittää selityksensä, ja että hän voi esittää merkityksellisenä pitämänsä määrän asiakirjoja ja arvioinnissa käytettäviä kirjallisia seikkoja. Toinen jäsen voi toimia hänen edustajanaan.

183 Näin ollen kantajalle on myönnetty riittävät takeet puolustautumisoikeuksien ja kontradiktorisen periaatteen kannalta menettelyssä, jonka parlamentti on ottanut käyttöön jäsenten koskemattomuuden pidättämistä koskevien pyyntöjen käsittelemiseksi.

184 Kantaja on siis väärässä väittäessään, että puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaate ja kontradiktorinen periaate ovat ristiriidassa parlamentin työjärjestyksen 7 ja 138 artiklassa voimaan saatetun, koskemattomuuden pidättämistä koskevien pyyntöjen käsittelemiseen sovellettavan menettelyn kanssa.

185 Nyt esillä olevassa asiassa on lisäksi todettava, ettei kantaja kiistä, että oikeudellisten asioiden valiokunta kuuli häntä ennen päätösehdotuksensa tekemistä.

186 Kantaja ei myöskään ole osoittanut, mitkä ovat ne tosiseikat tai olosuhteet, jotka oikeudellisten asioiden valiokunta tai parlamentti otti huomioon ja joista hänellä ei ollut mahdollisuutta esittää kantaansa ennen kuin päätös hänen koskemattomuutensa pidättämisestä tehtiin.

187 Lisäksi kantajan koskemattomuuden pidättämistä koskevan päätöksen perusteluista seuraa, että parlamentti on vastannut kahteen pääasialliseen väitteeseen, jotka kantaja esitti uudelleen unionin yleisessä tuomioistuimessa, eli että kantaja toimi tehtäviensä harjoittamisen yhteydessä ja että on olemassa fumus persecutionis, jonka vuoksi on perusteltua jättää pidättämättä hänen koskemattomuutensa.

188 Näin ollen on katsottava, ettei kantaja ole osoittanut, että nyt esillä olevassa asiassa hänen puolustautumisoikeuksiaan tai kontradiktorista periaatetta on loukattu.

– Parlamentin jäsenen oikeus käyttää puheenvuoro työjärjestyksen 7 artiklan 8 kohdassa määrätyssä keskustelussa

189 Edellä esitetyn valossa on katsottava, että kantajan se väite on tehoton, jonka mukaan se, ettei hänellä ole oikeutta käyttää puheenvuoroa täysistunnossa järjestettävässä keskustelussa koskemattomuuden pidättämistä koskevan päätöksen tekemisen yhteydessä, on ristiriidassa puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen ja kontradiktorisen periaatteen kanssa.

190 Koska työjärjestyksen 138 artiklan 2 kohdan mukaisesti on sallittua merkitä täysistunnon esityslistaan ilman tarkistuksia ja keskustelua suoritettavaa äänestämistä varten päätösehdotus, joka koskee jäsenen koskemattomuuden pidättämistä, sellainen väite, jonka mukaan on lainvastaista, ettei jäsenelle sallita puheenvuoroa tässä keskustelussa, on tehoton.

191 Tästä seuraa myös, ettei tällaisissa olosuhteissa voida katsoa, että täysistunnon puhemiehenä toiminut A olisi toiminut virheellisesti evätessään kantajalta puheenvuoron keskustelun järjestämiseksi hänen koskemattomuutensa pidättämisestä, koska keskustelua ei ollut tarkoitus järjestää.

– Kantajan esittämät muut väitteet, jotka koskevat menettelyn kulkua

192 Väitteestä, joka koskee sitä, että asiasta vastaavassa valiokunnassa käyty keskustelu tapahtui suljetuin ovin, on todettava, että tämä on työjärjestyksen 103 artiklan 4 kohdan määräysten mukaista ja että tämän artiklan sanamuodon mukaan tätä menettelyä sovelletaan aina kun tarkasteltavana on koskemattomuuden pidättämistä koskeva pyyntö, jotta suojattaisiin sekä asianomaista jäsentä että keskustelujen luottamuksellisuutta, kuten työjärjestyksen 7 artiklan 11 kohdasta käy ilmi.

193 Näin ollen kantajan kohtelu ei ole ollut erilaista tai erityistä siihen kohteluun nähden, jota parlamentin jäseniin tavanomaisesti kohdistetaan vastaavissa olosuhteissa.

194 Väitteestä, joka koskee sitä, että keskustelu asiasta vastaavassa valiokunnassa käytiin ennen kuin kantaja sai tiedon mietintöluonnoksen sisällöstä, minkä vuoksi hän ei voinut puolustautua asianmukaisella tavalla, on korostettava, ettei kantaja ole osoittanut, että mietintöluonnos oli jo tehty kun häntä kuultiin eli 26.1.2011 ja että tästä luonnoksesta oli ilmoitettu ennalta asiasta vastaavan valiokunnan jäsenille mutta ei kantajalle.

195 Joka tapauksessa tältä osin on muistutettava, ettei kantaja ole osoittanut, mitkä sellaiset tosiseikat tai olosuhteet oikeudellisten asioiden valiokunta tai parlamentti otti huomioon, joista hänellä ei ollut mahdollisuutta esittää tehokkaasti kantaansa ennen hänen koskemattomuutensa pidättämistä koskevan päätöksen tekemistä.

196 Edellä olevasta seuraa, että tämä väite on hylättävä.

197 Väitteestä, joka koskee sitä, etteivät samat jäsenet osallistuneet valiokunnassa käytyyn keskusteluun ja valiokunnan äänestykseen, on todettava ensimmäiseksi, että parlamentti katsoi perustellusti, ilman että kantaja on sitä kiistänyt, ettei yhdessäkään määräyksessä tai sisäisessä säännössä edellytetä, että valiokunnan kokoonpanon on oltava sama asiasta keskusteltaessa ja äänestettäessä, edellyttäen että se on päätösvaltainen, mikä on perusteltua sen vuoksi, etteivät kyseessä ole jäsenten erikseen toteuttamat toimet vaan valiokunnan toimet.

198 Toiseksi on muistutettava, että parlamentin käyttöön ottaman menettelyn mukaisesti, kun jäsenen koskemattomuuden pidättämistä koskeva pyyntö on toimitettu siitä vastaavaan valiokuntaan, tämä valiokunta kuulee jäsentä. Seuraavaksi esittelijäksi nimitetty valiokunnan jäsen valmistelee mietinnön, johon liitetään päätösehdotus. Tämän jälkeen valiokunnan jäsenet äänestävät mietinnöstä, jossa päätösehdotus on liitteenä.

199 Kantaja ei kuitenkaan ole osoittanut, ettei nyt esillä olevassa asiassa noudatettu tätä menettelyä.

200 Lisäksi on korostettava, että valiokuntaan äänestettäväksi toimitettavassa päätösehdotuksessa esitetään syyt, joiden vuoksi parlamentti katsoo, ettei kantaja toiminut parlamentin jäsenen tehtäviään hoitaessaan ja ettei fumus persecutionisista ollut esitetty näyttöä.

201 Lisäksi on jälleen kerran muistutettava, ettei kantaja ole osoittanut, mitä sellaisia tosiseikkoja tai olosuhteita, joista kantajalla ei ollut mahdollisuutta esittää kantaansa, oikeudellisten asioiden valiokunnan jäsenet ottivat huomioon äänestämisen yhteydessä.

202 Lopuksi ja kolmanneksi, kun on kyse luonteeltaan poliittisesta parlamentin päätöksestä (ks. edellä 59 kohta), minkäänlaista yhteyttä ei voida osoittaa kurinpitomenettelyihin tai tuomioistuinmenettelyihin sovellettaviin sääntöihin, jotka koskevat tällaisissa menettelyissä päätöksenteosta vastaavan elimen kokoonpanoa.

203 Näin ollen tämä valitusperuste on hylättävä.

204 Väitteestä, joka koskee menettelyllisiä eroja Ranskan oikeuden kanssa, vaikka siitä olisi esitetty näyttöä (ks. edellä 181 kohta), on todettava, että väite on tehoton, koska nyt esillä olevassa asiassa ei sovelleta Ranskan oikeuden mukaista päätöksentekomenettelyä vaan työjärjestyksessä määrättyä menettelyä.

205 Tämä väite on siis hylättävä.

206 Näin ollen kuudes kanneperuste ja työjärjestyksen 7 artiklan 8 kohdan kolmatta alakohtaa koskeva lainvastaisuusväite on hylättävä kokonaisuudessaan.

207 Asiassa T-346/11, joka koskee kantajan koskemattomuuden pidättämistä, esitetty kumoamisvaatimus on siis hylättävä.

Vahingonkorvauskanne asiassa T-346/11, joka koskee koskemattomuuden pidättämistä

208 Kantaja tyytyy esittämään kanteessaan yhden vahingonkorvausvaatimuksen.

209 Parlamentti kiistää tämän vaatimuksen.

210 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unioni on SEUT 340 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetussa sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa elintensä lainvastaisesta toiminnasta aiheutuneesta vahingosta ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on tosiasiallisesti syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (ks. edellä 58 kohdassa mainittu asia Gollnisch vastaan parlamentti, tuomion 90 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

211 Nämä kolme yhteisön vastuun syntymisen edellytystä ovat kumulatiivisia (asia C-257/98 P, Lucaccioni v. komissio, tuomio 9.9.1999, Kok., s. I-5251, 14 kohta ja asia T-43/98, Emesa Sugar v. neuvosto, tuomio 6.12.2001, Kok., s. II-3519, 59 kohta). Siten yhden niistä täyttymättä jääminen riittää vahingonkorvauskanteen hylkäämiseen (asia T-146/01, DLD Trading v. neuvosto, tuomio 17.1.2003, Kok., s. II-6005, 74 kohta).

212 Koska nyt esillä olevassa asiassa parlamentin lainvastaista toimintaa koskeva edellytys ei täyty, sen tekemä päätös kantajan koskemattomuuden pidättämisestä ei ole lainvastainen (ks. edellä 207 kohta), tämän toimielimen ei voida katsoa olevan SEUT 340 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetussa vastuussa ja vahingonkorvausvaatimus on hylättävä.

Kumoamiskanne ja vahingonkorvauskanne asiassa T-347/11, joka koskee päätöstä olla puolustamatta kantajan koskemattomuutta

213 Kantaja esittää kuusi kanneperustetta, jotka ovat samankaltaiset kuin asiassa T-346/11 esitetyt kanneperusteet, tukemaan kumoamisvaatimusta, joka koskee parlamentin päätöstä olla puolustamatta hänen koskemattomuuttaan.

214 Kantaja väittää ensimmäiseksi, että pöytäkirjan 9 artiklaa on rikottu, toiseksi, että parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan ”vakiintunutta oikeuskäytäntöä” on rikottu, kolmanneksi, että oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteita on loukattu, viidenneksi, että työjärjestyksen 3 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan määräyksiä, jotka koskevat menettelyä, joka saattaa johtaa edustajantoimen menettämiseen, on rikottu, ja kuudenneksi, että kontradiktorista periaatetta ja puolustautumisoikeuksia on loukattu.

215 Lisäksi kantaja tyytyy esittämään kanteessaan yhden vahingonkorvausvaatimuksen.

216 Parlamentti vetoaa sekä kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytysten puuttumiseen, koska koskemattomuuden puolustamista koskeva päätös on pelkkä lausunto, jolla ei voida muuttaa asianomaisen oikeusasemaa - ja viittaa edellä 34 kohdassa mainitussa asiassa Marra annettuun tuomioon (tuomion 44 kohta) - että kantajan oikeussuojan tarpeen puuttumiseen, koska parlamentin päätös pidättää kantajan koskemattomuus tehtiin samanaikaisesti sen päätöksen kanssa, jolla parlamentti kieltäytyi puolustamasta hänen koskemattomuuttaan tämän kanteen yhteydessä.

217 Lisäksi parlamentti kiistää kantajan väitteet ja vaatii, että kantajan kumoamisvaatimuksensa tueksi esittämät perusteet on hylättävä, ja että hänen vahingonkorvausvaatimuksensa on hylättävä, ja perustelee kantaansa samalla tavoin kuin asiassa T-346/11.

218 Kuten oikeuskäytännössä vakiintuneesti katsotaan, oikeudenkäynnin kohteen, sellaisena kuin se on määritetty kannekirjelmässä, on oikeussuojan tarpeen tavoin pysyttävä voimassa tuomioistuimen ratkaisun julistamiseen saakka uhalla, että lausunnon antaminen asiassa raukeaa, tämän voimassa pysymisen edellyttäessä sitä, että kanne voi mahdollisesti tuottaa kantajalle jotakin hyötyä (asia C-362/05 P, Wunenburger v. komissio, tuomio 7.6.2007, Kok. 2007, s. I-4333, 42 kohta ja asia T-45/06, Reliance Industries v. neuvosto ja komissio, tuomio 24.9.2008, Kok., s. II-2399, 35 kohta).

219 Koska koskemattomuuden pidättämistä koskevasta päätöksestä nostettu kanne on hylätty (ks. edellä 207 kohta), on katsottava, ettei kantaja voi hyötyä millään tavoin tuomioista, jossa lausutaan parlamentin sen päätöksen lainmukaisuudesta, jolla jätettiin puolustamatta hänen koskemattomuuttaan.

220 Vaikka päätös olla puolustamatta kantajan koskemattomuutta kumottaisiin, mikä on mahdotonta, koska kanneperusteet ovat samankaltaiset kuin edellä koskemattomuuden pidättämistä koskevan päätöksen osalta hylätyt kanneperusteet, kumoamistuomiolla ei olisi vaikutuksia kantajan oikeusasemaan, koska kantajan koskemattomuus pysyisi kuitenkin pidätettynä eikä parlamentti näin ollen voisi samanaikaisesti puolustaa sitä.

221 Näin ollen asian T-347/11, joka koskee parlamentin päätöstä olla puolustamatta kantajan koskemattomuutta, kumoamisvaatimuksesta ei ole tarpeellista lausua.

222 Vahingonkorvauskanteesta on muistutettava edellä 210 kohdassa kerrattujen unionin sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymisen edellytysten yhteydessä, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan syy-yhteyttä koskeva edellytys täyttyy, jos kyseisen toimielimen syyksi luetun toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on suora kausaalinen yhteys, joka kantajan on näytettävä toteen. Unionin voidaan katsoa olevan vastuussa ainoastaan vahingosta, joka johtuu riittävän suoraan kyseisen toimielimen lainvastaisesta toiminnasta, toisin sanoen tämän toiminnan on oltava vahingon keskeinen syy. Unionin ei sen sijaan tarvitse korvata kaikkia elintensä toiminnasta aiheutuneita, kaukaisiakin vahingollisia seurauksia (ks. edellä 58 kohdassa mainittu asia Gollnisch v. parlamentti, tuomion 110 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

223 Nyt esillä olevassa asiassa, koska parlamentti saattoi vain todeta, että lausunnon antaminen kantajan koskemattomuuden puolustamista koskevasta pyynnöstä raukesi, koska sen käsiteltäväksi oli saatettu kantajan koskemattomuuden pidättämistä koskeva pyyntö, on katsottava, että kantajalle olisi voinut aiheutua vahinkoa vain päätöksestä, jolla lausutaan tästä pyynnöstä ja että vain tällainen päätös olisi voinut synnyttää parlamentin vastuun siinä tapauksessa, että se olisi ollut lainvastainen, mitä se ei kuitenkaan ollut (ks. edellä 212 kohta).

224 Tästä seuraa, ettei voida osoittaa minkäänlaista syy-yhteyttä kantajan väittämän henkisen kärsimyksen ja niiden lainvastaisuuksien välillä, jotka hänen mukaansa rasittavat parlamentin päätöstä olla puolustamatta hänen koskemattomuuttaan.

225 Tästä seuraa, että vahingonkorvauskanne on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

226 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

227 Työjärjestyksen 87 artiklan 6 kohdassa määrätään, että jos lausunnon antaminen asiassa raukeaa, unionin yleinen tuomioistuin määrää oikeudenkäyntikuluista harkintansa mukaan.

228 Koska kantaja on hävinnyt asian asiassa T-346/11 ja vahingonkorvausvaatimusta koskevassa asiassa T-347/11, hänet velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, välitoimimenettelystä aiheutuneet kulut mukaan lukien, parlamentin vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kumoamiskanne ja vahingonkorvauskanne asiassa T-346/11 hylätään.

2) Lausunnon antaminen asiassa T-347/11 nostetusta kumoamiskanteesta raukeaa.

3) Asiassa T-347/11 nostettu vahingonkorvauskanne hylätään.

4) Bruno Gollnisch velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, asian T-346/11 ja asian T-347/11 välitoimimenettelyistä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut mukaan lukien.

Azizi Frimodt Nielsen Kancheva

Julistettiin Luxemburgissa 17 päivänä tammikuuta 2013.

Allekirjoitukset

Sisällys

Asiaa koskevat oikeussäännöt 1

Erioikeuksista ja vapauksista tehty pöytäkirja 2

Parlamentin työjärjestys 2

Asian tausta 5

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset 8

Oikeudellinen arviointi 9

Alustavat huomautukset 9

Pöytäkirjassa käyttöön otettu parlamentaarisen koskemattomuuden järjestelmä 9

Pöytäkirjassa tarkoitetun koskemattomuuden pidättämisen ja koskemattomuuden puolustamisen välinen ero 10

Kanneoikeuden käyttäminen ja unionin yleisen tuomioistuimen sen yhteydessä harjoittaman valvonnan laajuus 11

Kumoamiskanne asiassa T-346/11, joka koskee kantajan koskemattomuuden pidättämistä 12

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee työjärjestyksen 9 artiklan rikkomista, ja neljäs kanneperuste, joka koskee parlamentin jäsenen itsenäisyyden loukkaamista 12

Toinen ja kolmas kanneperuste, jotka koskevat yhtäältä sitä, että on toimittu parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan ilmaisunvapautta ja fumus persecutionisia koskevan ”vakiintuneen oikeuskäytännön” vastaisesti, ja toisaalta sitä, että oikeusvarmuuden, luottamuksensuojan ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteita on loukattu 15

– Tiedonannon nro 11/2003 oikeudellinen luonne ja unionin yleisen tuomioistuimen harjoittama valvonta 16

– Riidanalainen toimi 19

Viides kanneperuste, joka koskee työjärjestyksen niiden määräysten rikkomista, jotka koskevat menettelyä, joka voi johtaa parlamentin jäsenen edustajantoimen menettämiseen 20

Kuudes kanneperuste, joka koskee kontradiktorisuuden periaatteen ja puolustautumisoikeuksien loukkaamista 22

– Keskustelun järjestäminen täysistunnossa 23

– Parlamentin jäsenen oikeus käyttää puheenvuoro työjärjestyksen 7 artiklan 8 kohdassa määrätyssä keskustelussa 26

– Kantajan esittämät muut väitteet, jotka koskevat menettelyn kulkua 26

Vahingonkorvauskanne asiassa T-346/11, joka koskee koskemattomuuden pidättämistä 28

Kumoamiskanne ja vahingonkorvauskanne asiassa T-347/11, joka koskee päätöstä olla puolustamatta kantajan koskemattomuutta 28

Oikeudenkäyntikulut 29